

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
МИНИСТАРСТВО ПОЉОПРИВРЕДЕ, ШУМАРСТВА И ВОДОПРИВРЕДЕ
УПРАВА ЗА ВЕТЕРИНУ

**ОПЕРАТИВНИ ПРИРУЧНИК ЗА СПРОВОЂЕЊЕ КРИЗНОГ ПЛАНА ЗА
СУЗБИЈАЊЕ И ИСКОРЕЊИВАЊЕ КЛАСИЧНЕ КУГЕ СВИЊА**

Број: 110-00-00084/2019-05

Датум: 02.07.2019. године

Б е о г р а д

САДРЖАЈ:

1. ОПИС И ПРИРОДА БОЛЕСТИ

- 1.1.КАРАКТЕРИСТИКЕ БОЛЕСТИ
- 1.2.ЕТИОЛОГИЈА
- 1.3.ОТПОРНОСТ УЗРОЧНИКА
- 1.4.ЕПИЗООТИОЛОГИЈА
- 1.5.ПАТОГЕНЕЗА БОЛЕСТИ
- 1.6.КЛИНИЧКА СЛИКА
 - 1.6.1. Акутни ток
 - 1.6.2. Хронични ток
 - 1.6.3. Перзистентна инфекција (пренатални облик)
 - 1.6.4. Диференцијална дијагноза
- 1.7.ПАТОАНАТОМСКЕ ПРОМЕНЕ

2. ПОСТАВЉАЊЕ ДИЈАГНОЗЕ

- 2.1 ДИФЕРЕНЦИЈАЛНА ДИЈАГНОЗА
- 2.2 ЛАБОРАТОРИЈСКА ДИЈАГНОСТИКА
- 2.3 ПРОЦЕДУРА И КРИТЕРИЈУМИ ЗА УЗИМАЊЕ И ТРАНСПОРТ УЗОРАКА
 - 2.3.1. Процедура и критеријуми за узимање узорака
 - 2.3.2. Узимање узорака за вирусолошка испитивања
 - 2.3.3. Транспорт узорака
 - 2.3.4. Национална и ЕУ референтна лабораторија за класичну кугу свиња

3. ГЛАВНИ КРИТЕРИЈУМИ ЗА ПОСТАВЉАЊЕ СУМЊЕ НА ККС НА ГАЗДИНСТВУ

- 3.1.КЛИНИЧКИ И ПАТОАНАТОМСКИ НАЛАЗ КОЈИ УКАЗУЈУ НА СУМЊУ НА ККС
- 3.2.РЕЗУЛТАТИ ЕПИЗООТИОЛОШКОГ УВИЋАЈА КОЈИ УКАЗУЈУ НА СУМЊУ НА ККС
- 3.3.РЕЗУЛТАТИ СЕРОЛОШКИХ ИСПИТИВАЊА КОЈИ УКАЗУЈУ НА СУМЊУ НА ККС

4. МЕРЕ КОЈЕ СЕ ПРЕДУЗИМАЈУ У СЛУЧАЈУ СУМЊЕ НА ПОЈАВУ КЛАСИЧНЕ КУГЕ СВИЊА НА ГАЗДИНСТВУ

- 4.1.ПОСТАВЉАЊЕ СУМЊЕ НА ПОЈАВУ ККС
- 4.2.ПОСТУПАК ВЕТЕРИНАРСКОГ ИСПЕКТОРА
- 4.3.УЛАЗАК ВЕТЕРИНАРА/ ВЕТЕРИНАРСКОГ ИНСПЕКТОРА НА ГАЗДИНСТВО
 - 4.3.1.Био-сигурносне мере приликом уласка на газдинство
 - 4.3.2.Радње које се предузима приликом боравка на газдинству
 - 4.3.3.Одлазак са газдинства
 - 4.3.4.Опрема ветеринара и ветеринарског инспектора
 - 4.3.5.Опрема ветеринара специјалисте из лабораторије(ветеринарског института)

- 4.4. ПОСТУПЦИ УЗИМАЊА УЗОРАКА ОД ПРЕВЕНТИВНО УБИЈЕНИХ СВИЊА НА ГАЗДИНСТВУ НА КОМ ЈЕ ПОСТАВЉЕНА СУМЊА НА ККС
- 4.5. МЕРЕ КОЈЕ СЕ ПРЕДУЗИМАЈУ У ЦИЉУ ПОТВРЂИВАЊЕ ИЛИ ИСКЉУЧИВАЊА ПРИСУСТВА ККС НА ГАЗДИНСТВУ, КЛАНИЦИ ИЛИ ПРЕВОЗНОМ СРЕДСТВУ

5. МЕРЕ КОЈЕ СЕ ПРЕДУЗИМАЈУ У СЛУЧАЈУ ПОТВРДЕ КЛАСИЧНЕ КУГЕ СВИЊА НА ГАЗДИНСТВУ

- 5.1. МЕРЕ КОЈЕ СЕ ПРЕДУЗИМАЈУ НА ЗАРАЖЕНОМ ГАЗДИНСТВУ
- 5.2. МЕРЕ КОЈЕ СЕ ПРЕДУЗИМАЈУ У СЛУЧАЈУ ПОЈАВЕ ККС У ЗООЛОШКОМ ВРТУ ИЛИ ЛОВИШТУ
- 5.3. МЕРЕ КОЈЕ СЕ СПРОВОДЕ У СЛУЧАЈУ ПОТВРДЕ КЛАСИЧНЕ КУГЕ СВИЊА НА ГАЗДИНСТВУ КОЈЕ ИМА ОДВОЈЕНЕ ПРОИЗВОДНЕ ЈЕДИНИЦЕ
- 5.4. МЕРЕ КОЈЕ СЕ СПРОВОДЕ НА КОНТАКТНИМ ГАЗДИНСТВИМА
- 5.5. ЕПИЗООТИОЛОШКИ УВИЋАЈ

6. МЕРЕ КОЈЕ СЕ ПРЕДУЗИМАЈУ У СЛУЧАЈУ СУМЊЕ НА ПОЈАВУ КЛАСИЧНЕ КУГЕ СВИЊА У КЛАНИЦИ ИЛИ ПРЕВОЗНОМ СРЕДСТВУ

7. МЕРЕ КОЈЕ СЕ СПРОВОДЕ У СЛУЧАЈУ СУМЊЕ НА ПОЈАВУ И ПОТВРДЕ КЛАСИЧНЕ КУГЕ СВИЊА КОД ДИВЉИХ СВИЊА

8. УСПОСТАВЉАЊЕ ЗАРАЖЕНОГ И УГРОЖЕНОГ ПОДРУЧЈА
9. МЕРЕ КОЈЕ СЕ СПРОВОДЕ НА ЗАРАЖЕНОМ ПОДРУЧЈУ

10. МЕРЕ КОЈЕ СЕ СПРОВОДЕ НА УГРОЖЕНОМ ПОДРУЧЈУ

11. ПОСТУПЦИ КОНТРОЛЕ И УЗИМАЊА УЗОРАКА ПРЕ ОДОБРЕЊА ЗА ПРЕСЕЉЕЊЕ СВИЊА СА ГАЗДИНСТАВА ИЗ ЗАРАЖЕНОГ И УГРОЖЕНОГ ПОДРУЧЈА И У СЛУЧАЈУ ДА СУ ТЕ СВИЊЕ ЗАКЛАНЕ ИЛИ УБИЈЕНЕ

12. МЕРЕ КОЈЕ СЕ СПРОВОДЕ У СЛУЧАЈУ СУМЊЕ НА ПОЈАВУ И ПОТВРДЕ КЛАСИЧНЕ КУГЕ СВИЊА У КЛАНИЦИ

13. МЕРЕ КОЈЕ СЕ СПРОВОДЕ У СЛУЧАЈУ СУМЊЕ НА ПОЈАВУ И ПОТВРДЕ КЛАСИЧНЕ КУГЕ СВИЊА У ПРЕВОЗНОМ СРЕДСТВУ

14. МЕРЕ КОЈЕ СЕ СПРОВОДЕ У СЛУЧАЈУ СУМЊЕ НА ПОЈАВУ И ПОТВРДЕ КЛАСИЧНЕ КУГЕ СВИЊА НА САЈМУ (ИЗЛОЖБИ) ИЛИ СТОЧНОЈ ПИЈАЦИ

15. ЕУТАНАЗИЈА

16. НЕШКОДЉИВО УНИШТАВАЊЕ ЛЕШЕВА И КОНТАМИНИРАНИХ ПРЕДМЕТА

- 16.1. Општи принципи нешкодљивог уништавања лешева и контаминираних предмета
- 16.2. Методе нешкодљивог уништавања лешева
- 16.3. Методе уништавања инфективног материјала

17. ДЕЗИНФЕКЦИЈА ЗАРАЖЕНОГ ГАЗДИНСТВА, ОБЈЕКАТА, ОПРЕМЕ И ВОЗИЛА

- 17.1. Општи принципи
- 17.2. Дезинфекција објекта у којима су се налазиле болесне животиње
- 17.3. Евиденција о обављеној дезинфекцији
- 17.4. Дезинфицијенси који уништавају вирус ККС, концентрације и контактно време деловања
- 17.5. Скала за израчунавање концентрације радног раствора NaOH према измереној pH вредности радног раствора

18. ПОНОВНО НАСЕЉАВАЊЕ СВИЊА НА ГАЗДИНСТВО НА КОМЕ СУ БОРАВИЛЕ ЗАРАЖЕНЕ ЖИВОТИЊЕ

19. ПРИЛОГ I- Упутство за паковање патолошког материјала и упућивање у лабораторију
- 20.ПРИЛОГ II- Упутство за израду дезинфекционих баријера
- 21.ПРИЛОГ III- Изјава лица која су боравила у зараженим или на заразу сумњивим газдинствима или другим зараженим локацијама
- 22.ПРИЛОГ IV/1- Записник о извршеној контроли и попису свиња на газдинству
- 23.ПРИЛОГ IV/2- Епизоотиолошка анкета(увиђај): сумња на класичну кугу свиња
- 24.ПРИЛОГ IV/3- Образац за узорковање;
- 25.ПРИЛОГ IV/4- Епизоотиолошка анкета(увиђај): потврђена класична куга свиња;
- 26.ПРИЛОГ IV/5-Епизоотиолошка анкета(увиђај):клиничко испитивање на класичну кугу свиња пре одобрења за премештање свиња са газдинства и/или упућивања на клање;
- 27.ПРИЛОГ IV/6- Епизоотиолошка анкета(увиђај): клиничко испитивања свиња на класичну кугу свиња пре укидања мера које се примењују у зараженом/угроженом подручју;
- 28.ПРИЛОГ IV/7- Образац решења о одређивању зараженог и угроженог подручја
- 29.ПРИЛОГ IV/8- Образац решења о одређивању мера које се спроводе на зараженом газдинству.

1 ОПИС БОЛЕСТИ

1.1 КАРАКТЕРИСТИКЕ БОЛЕСТИ

Класична куга свиња је веома контагиозно оболење домаћих и дивљих свиња, вирусне етиологије које може да протиче у акутном, субакутном, хроничном и инапарентном току. Појавни облици и клиничка слика болести, односно тежина оболења зависе од вирулентности вируса, узраста животиње у време инфекције, кондиције животиње, статуса имунитета и других фактора средине. Економски посматрано класична куга свиња представља највећу претњу свињарској производњи једне земље. Проценат морталитета је и до 100 % а морталитет може да варира од 0 до 100%. Значајно улогу у одржавању и ширењу болести заузимају слабо имуне, хронично инфициране свиње ниско вирулентним вирусом и дивље свиње које су заправо природни резервоари вируса. Класична куга свиња се јавља широм света и присутна је на свим континентима. У Европи се јавља спорадично док је у појединим деловима ендемски присутна.

1.2 ЕТИОЛОГИЈА

Узрочник класичне свињске куге је РНК вирус који је сврстан у фамилију *Flaviviridae* под *Pestivirus*. Вирус класичне куге свиња поседује антигену сродност са осталим вирусима из рода *Pesivirus*: вирусом говеђе дијареје (BVD) и вирусом бордер болести (BB). Ово антигенско поклапање и унакрсна реактивност могу довести до појаве лажно позитивних резултата лабораторијских испитивања. Вирус ККС у ћелијској култури не даје цитопатогени ефекат. Сама нуклеинска киселина без омотача је инфективна. Величина вирусне честице је 50nm, сферичног облика, око једноланчане РНК налази се омотач богат липидима. На површини се налазе пепломере које обавијају нуклеокапсид. Вирус класичне куге свиња није антигено хомоген па се сматра да постоје две серолошке подгрупе. Једна подгрупа представља вирус који је способан да изазове акутне инфекције и који се као атенуисан користи за производњу живих вакцина и други подтип који код инфицираних животиња изазива благе симптоме болести. Вируленција теренских вируса варира и креће се од веома вирулентних који изазивају акутна оболења са 100% морталитетом па до практично авирулентних сојева. Средње вирулентни изазивају хронична оболења. Прасад која се после прашења инфицирају слабо вирулентним сојем најчешће не показују знакове болести и стичу имунитет.

1.3 ОТПОРНОСТ УЗРОЧНИКА

Вирус класичне куге свиња је релативно неотпоран у спољашњој средини или је релативно стабилан у секретима и екскретима заражених свиња, лешевима, сировом месу и производима од меса и отпаду. На његово преживљавање у спољној средини утичу температура, влажност, PH- вредност средине, присуство органске материје. Вирус преживљава температуру од 50°C три дана, на температури од 37°C опстаје 15 дана а у крви на 68°C преживљава 30 минута. Изложен деловању сунчевих УВ зрака преживљава до 7 дана, у стајњаку 15 дана, док у урину свиње пропада за 24 сата. У води у зависности од спољашње температуре може опстати од 4-26 дана. У месу на +4°C остаје инфективан 85 дана, а у смрзнутом месу до 4 године. Код процеса саламурења, димљења и сушења меса преживљава 17-188 дана. У циљу успешне инактивације вируса производ од меса као што су шунке, кобасице и сл, морају бити третирани на температуром од 70°C (мерено у средини производа и PH вредности не већој од 6 степени).

Лиофилизацијом вирус остаје активан годинама. Од дезинфекцијенаса осетљив је на хлороформ, етер, бета-пропиолактон 0,4%, крезол, натријум хидроксид (2%), формалин (1% при температури већој од 4° C), натријум карбонат (4% безводни или 10% кристални са 0,1% детергента), јонски и нејонски детергенти. Пропада у средини чија је PH вредност мања од 3 или већа од 11. У помијама вирус се уништава кувањем на температури од најмање 90°C у трајању од најмање 60 минута, уз непрекидно мешање, или аутоклавирањем на температури од 121 ° C у трајању од најмање 10 минута и при притиску од 3 бара (The OIE Terrestrial Animal Health Code recommendations for inactivating CSF virus in swill are as follows).

1.4 ЕПИЗООТИОЛОГИЈА

За разумевање епизоотијског процеса класичне куге свиња, посебну пажњу треба посветити хронично инфицираним домаћим и дивљим свињама. Овакве животиње најчешће не показују клиничке знаке болести и способне су да у дужем временском периоду излучују вирус. Значајно место у ширењу болести заузимају и перзистентно инфицирана прасад која су се инфицирала за време интраутериног живота у периоду гестације између 65 до 90 дана (трансплацентарна инфекција). У време инфекције ова прасад су имунотолерантна и на свет долазе без сопствених имуноглобулина. Ова прасад су способна да живе и до 11 месеци, не показују знаке болести, кржљаве и све време излучују вирус у спољну средину. Животиње без клиничких знакова болести све време излучују вирус и интензивно шире вирус класичне куге свиња. Вирус се у спољну средину може излучивати: мокраћом, фецеом, исцетком из носа и очију, спермом. Излучивање вируса настаје врло брзо након инфекције (6-7 дана након инфекције) и траје до краја живота а у директној је вези са вируленцијом вируса. У циркулацији антитела се након инфекције могу детектовати након 2 до 3 недеље. Болест се најчешће шири директним контактом са оболелим животињама или са њиховим излучевинама. Због тога, важан критичан момент за ширење болести представља промет ових животиња, затим контаминирана возила и људи који су били у контакту са оболелим животињама (возачи, радници на фарми, ветеринари, трговци, накупци итд).

1.5 ПАТОГЕНЕЗА

Најчешћи пут инфекције је ороназална трансмисија. Улазна врата за вирус је епител крипта тонзила где се дешава примарна репликација вируса. Секундарна репликација вируса се одиграва у епителу крвних судова, лимфном ткиву и коштаној сржи. Могућ пут инфекције је и преко коњуктива, гениталне слузокоже и оштећене коже. Циљне ћелијске структуре су ретикуларне, ендотелијалне и епителне ћелије па се због тога јављају масивна крварења по слузокожама, кожи, бубрезима, мокраћној бешици, лимфним чворовима и другим органима.

1.6 КЛИНИЧКА СЛИКА

Инкубациони период код класичне куге варира и зависи од вирулентности вируса, инфективног инокулума и врата инфекције, односно места продора вируса у пријемчиви организам. Инкубација се креће између 2-6 дана (OIE 2-14дана). Најчешће 3 до 4 дана али у појединим случајевима клиничка слика може бити видљива тек после 2 до 4 недеље након инфекције па чак и дуже ако се ради о одраслим расплодним свињама или о инфекцији слабо вирулентним сојевима вируса. Клиничка слика је врло разнолика и може често бити замењена са другим

болестима па је из тих разлога диференцијална дијагностика врло значајна. Клиничка слика пре свега зависи од старости животиње и вирулентности вируса. Млађе категорије свиња су осетљивије и показују тежу клиничку слику болести док код старијих категорија и приплодних свиња болест може да пролази са блажим симптомима болести или чак субклинички. Болест се испољава у акутном, субакутном и хроничном току. Препознавање симптома ККС може бити посебно тешко код приплодних свиња зато што ток болести може бити врло благ и може се заменити са другим болестима. Сличне симптоме може да проузрокује инфекција вирусима парвовирозе свиња, PRRS-а, morbus Ajjetzky, инфекција лептоспирара. Након побачаја узрокованог вирусом ККС побачени садржај патолошки није могуће разликовати од побаченог садржаја побачаја узрокованих другим узрочницима.

1.6.1. Акутни ток

Акутни ток класичне куге свиња најчешће се среће код одбијене прасади и млађих категорија, односно товљеника. Први знакови су: престанак узимања хране, повишена телесна температура (преко 40°C), слјепљени капци, отежано кретање, затвор па дијареја, отечени лимфни чворови, тешкоће код дисања (апнеа, диспнеа, респираторни дистрес). Типична крварења у кожи обично се уочавају на ушима, stomaku, репу, унутрашњој страни ногу. Крварења се јављају у другој и трећој недељи болести и трају до угинућа. Понекад се јављају и неуролошки знаци попут одузетости задњих ногу, тетурања, ходање на врховима прстију задњих ногу и грчеви. Телесна температура је стално повишена. Због изразитих крварења, леукопеније и имуносупресије, долази до насељавања секундарца односно инфекције другим секундарним микроорганизмима, прес свега до настанка респираторних и дигестивних секундарних инфекција, због чега могу да настанку забуне код постављања сумње на класичну кугу свиња и постављања погрешне дијагнозе. Смрт наступа 10-20 дана након инфекције. Опоравак и настанак антитела је могућ и то најчешће код одраслих приплодних свиња које нису показивале тешке клиничке знакове болести. Крварења на кожи и ушним школљкама лако се уочавају и упућују на постављање сумње на акутну класичну кугу свиња али и на неке друге болести. На акутни ток ККС треба посумњати и код сумње на: афричку кугу свиња, врбанац-црвени ветар, репродуктивни и респираторни синдром свиња (PRRS), тројање антикоагулантима, кржљавости прасади, дерматитис, салмонелозу, пастерелозу и друга патолошких стања које прати повишена телесна температура и код којих свиње не реагују на лечење антибиотицима.

1.6.2. Хронични ток

Хронични ток болести јавља се код свиња које нису могле да развију одговарајући имуношкни одговор на вирус ККС. Хронични ток карактеришу дужи периоди анорексије, повишене температуре, алопеције, дерматитиса. Почетни знаци хроничног тока су слични акутном току болести али касније се јављају симптоми као што су интермитентна температура, хроничног ентеритиса, кржљавости, животиње стоје са повијеним леђима, или седе са повијеним ногама испод трбуха. Клинички се могу разликовати три фазе: почетна акутна фаза са анорексијом, депресијом и пирексијом. Друга фаза је стање ремисије и привременог побољшања стања. Трећа фаза је фаза када животиње угину. Симптоми могу трајати месецима. Одложену појаву симптома карактерише прва фаза у којој су свиње месецима клинички здраве. После неколико месеци, почињу да се јављају симптоми анорексије, депресије, коњуктивитиса, пролива,

дерматитиса и тетурања у ходу. Типичне хеморагије на кожи изостају. Клиничке знакове болести свиње могу показивати два до три месеца пре угинућа. Свиње излучују вирус КСК од инфекције до угинућа. Патолошке промене су мање карактеристичне, нарочито због изостанка крварења на организма и серозама. Код свиња са хроничном дијарејом уобичајене су промене на илеума, илеоцекалном подручју и ректуму. Диференцијално дијагностички долазе у обзир много других различитих етиологија. Повишен температура није нужно увек присутна код свих болесних свиња, али је увек присутна у неколико свиња на зараженом газдинству. Конгениталне инфекције се најчешће завршавају побачајима и мумифицирањем плодова.

1.6.3. Пренатални облик

Вирус класичне куге свиња може да прође кроз плаценту супрасних крмача и доведе до инфекције плодова када настаје интраутерина инфекција, а да при томе крмаче не показују знакове болести. Исход трансплаценталне инфекције зависи о стадијуму супрасности и вирулентности вируса. Инфекција крмача у раним стадијумима супрасности може резултирати побачајем, прашење мртворођене прасади, мумификацијом или малформацијом плодова. Наведене промене доводе до смањења индекса прашења. Инфекција крмача до 90-ог дана супрасности може довести до прашења перзистентно инфициране прасади која приликом прашења не показује клиничке знакове болести. По прашењу, таква прасад заостаје у расту и развоју и повремено показује знаке конгениталног тремора. Смрт ове прасади може да наступи тек после неколико месеци. Овакав се ток назива „закаснела појава класичне куге свиња“. Овако перзистентно инфицирана прасад код домаћих и дивљих свиња могу имати кључну улогу у ширењу болести и одржавању вируса ККС у популацији свиња будући да ова прасад до краја свог живота стално излучују вирус у спољну средину.

1.7 ПАТОАНАТОМСКЕ ПРОМЕНЕ

Типичан патоанатомски налаз угинулих животиња код којих се болест протицала у акутном току одговара наглашеном хеморагијском синдрому са крварењима у унутрашњим органима, конгестијом, израженим хеморагичним и фибринозним запаљењем дигестивних и респираторних органа. Крварења су најчешћи налаз на лимфним чворовима а присутна су и тачкаста субкапсуларна крварења на бубрезима, ларингсу, епиглотису, епикарду, ендокарду, слузокожи бешике, слузокожи црева. Типичан налаз су инфаркти по слезини. Слезина није увећана. Инфарктна места су лако уздигнута изнад површине органа а могу и да конфлуирају па ивици слезине. У тонзилама се могу наћи некротичне промене а на плућима катарална, односно фибринозна пнеумонија. Код перзистентно инфицираних животиња патолошка лезија није карактеристична. На дебелим цревима се јављају карактеристичне улцерозне промене „бутони“. Код побачених плодова и мртворођене прасади јављају се субкутани едеми и течност у телесним шупљинама. Субакутне и хроничне облике карактерише блажа слика лезија и због тога се теже откривању. Код ККС, животиње са хроничном дијарејом могу имати типичне некротичне лезије слузокоже илеума, илеоцекалног залистка и ректума.

2. ПОСТАВЉАЊЕ ДИЈАГНОЗЕ

Дијагноза класичне куге свиња поставља се на основу клиничке слике, патоанатомског налаза и резултата лабораторисјских испитивања.

2.1.Диференцијална дијагноза

Диференцијално дијагностички треба искључити следеће болести: афричку свињску кугу, болест Aujeszky, врбанац-црвени ветар, салмонелозу, пастерелозу, листериозу, коли ентеротоксемије, Глассерову болест, дизентерију, бедреницу, приливе, заразну узетост свиња.

2.2.Лабораторијска дијагностика

Лабораторијске технике које се користе за дијагностику класичне куге свиња су: изолације вируса, тест имунофлуоресценције за доказивање вирусног антигена, антиген ELISA, вирус неутрализациони тест, налаза специфичних антитела (ЕЛИСА), молекуларно биолошке технике ланчаног умножавања вирусног генома (PCR) у испитиваним узорцима унутрашњих органа, излучевинама и крви оболелих животиња.

Дијагностички лабораторијски поступак, интерпретација и оцена резултата вирусолошких и серолошких испитивања спроводи се у складу са Прилогом VI-Дијагностички приручник Правилника о утврђивању мера за рано откривање, дијагностику, спречавање ширења, сузбијање и искорењивање заразне болести класичне куге свиња, као и начину њиховог спровођења.

Генотипизација вируса (молекуларна епидемиологија) помаже при откривању порекла инфекције и највероватнијем пореклу инфекције.

Генетска типизација изолата вируса ККС постиже се одређивањем нуклеотидних секвенци поједињих делова генома вируса ККС, односно тачно одређених делова унутар петог некодирајућег региона и/или гена који кодира гликопротеин Е2. Сличност ових секвенци са секвенцама раније добијених вирусних изолата може да указује на порекло епизоотије, тј. Да ли је она узрокована новим или већ познатим сојем вируса.

Генетска типизација изолата вируса ККС је од великог значаја за утврђивање извора болести, али висока генетска сродност између вируса изолованих у различитим епизоотијама није апсолутан доказ директне епизоотиолошке повезаности.

Ако генетску типизацију није могуће у кратком року обавити у Националној референтној лабораторији или у било којој референтној лабораторији, оригинални узорак изолата вируса треба што пре да се пошаље у Референтну лабораторију ЕУ на типизацију.

2.3. Општи поступци и критеријуми за узимање и транспорт узорака

2.3.1. Општи поступци и критеријуми за узимање узорака

Пре почетка узимања узорака на сумњивом газдинству припрема се скица газдинства и одређују његове епизоотиолошке подјединице.

Све свиње којима су узети узорци морају да се обележе и евидентирају на препознатљив начин како би се олакшало потребно поновно узорковање уколико је потребно.

Узорци за серолошко испитивање не смеју да се узимају од прасади млађе

од осам недеља.

Сви узорци се обавезно шаљу у лабораторију са упутом и обрасцем за узорковање који садржи податке о историји болести свиња од којих су узорци узети, клиничким знацима или уоченим променама при постморталном прегледу.

Ако се ради о свињама које се држе на газдинству, достављају се подаци о старости, категорији и газдинству са кога потичу свиње. Потребно се да се за сваку свињу од које се узима узорак забележи њен идентификацијони број ушне маркице Уколико се ради о засебним производним јединицама или локацији од епизоотиолошког значаја, потребно је нагласити њено место боравка на газдинству.

2.3.2. Узимање узорака за вирусолошка испитивања

За откривање вируса, антигена или генома вируса ККС код угинулих или еутаназираних свиња најприкладнији су узорци ткива тонзила, слезине и бubreга. Осим тих узорака, препоручује се да се узиму по два узорка других лимфатичних ткива као што су: ретрофарингеални (retropharyngeales); паротидни (parotidei); мандибуларни (mandibulares) и мезентеријални (mesenterici) лимфни чворови и узорак танког црева (ileum).

Када је леш у распаднутом стању, цела дуга кост или грудна кост (sternum) могу да послуже као узорак избора.

Узорци незгрушене или згрушене крви морају да се узму од свиња које показују знаке грознице или друге знаке болести.

Спровођење вирусолошких тестова је пожељно за испитивање код животиња које испољавају клиничку слику болести. Њихова вредност може бити ограничена ако се користе за испитивање животиња које не показују клиничке знаке. Уколико се сумња да су свиње у инкубацији, за доказивање вируса су најприкладнији узорци тонзила.

2.3.3. Транспорт узорака

Узорци узети за лабораторијска испитивања на присуство узрочника класичне куге свиња морају да се:

- 1) превозе и чувају у непропусним контејнерима,
- 2) не замрзавају, чувају на температури фрижидера,
- 3) испоручују лабораторији у најкраћем временском року,
- 4) држе у пакету у коме се за хлађење користи ломљени лед уместо влажног леда,
- 5) ткива и органи стављају у засебне, запечаћене, прописно означене пластичне кесе, а затим у веће и чвршће контејнере и да се упакују са довољном количином упијајућег материјала који штити од оштећења и спречава цурење,
- 6) транспортују директно у лабораторију како би се осигурао брз и поуздан превоз и да то чини компетентно особље.

На спољашњој страни пошиљке означи се адреса и назив пријемне лабораторије и ставља назнака: „животињски патолошки материјал (за класичну кугу свиња), кврљиво, ломљиво, не отварати изван лабораторије (назив лабораторије)”.

Пријемна лабораторија се претходно обавештава о времену и начину достављања узорака.

У случају ваздушног транспорта узорака који се превозе у Референтну лабораторију ЕУ, пошиљка се означава у складу са прописима Међународне

асоцијације за ваздушни саобраћај (IATA-е).

2.3.4. Национална и ЕУ референтна лабораторија за класичну кугу свиња

Лабораторијска дијагностика класичне куге свиња врши се у Научном институту за ветеринарство Србије „Београд” у Београду, Научном институту за ветеринарство „Нови Сад” из Новог Сада, Ветеринарском специјалистичком институту „Краљево” из Краљева. Потврда резултата дијагностичког испитивања у „Научном институту за ветеринарство „Нови Сад” из Новог Сада и Ветеринарском специјалистичком институту „Краљево” из Краљева врши се у националној референтној лабораторији у Научном институту за ветеринарство Србије „Београд” у Београду,

Након добијања, односно потврде позитивних резултата у националној референтној лабораторији, узорци се прослеђују референтној лабораторији Европске уније.

Референтна лабораторија Европске уније за класичну кугу свиња је:

1) EU REFERENCE LABORATORY

Institute of Virology, Hannover Veterinary School

Bünteweg 17

30 559 Hannover

GERMANY

Tel: (49.511) 953.88.40, Fax: (49.511) 953.88 98

3. ГЛАВНИ КРИТЕРИЈУМИ ЗА ПОСТАВЉАЊЕ СУМЊЕ НА ККС НА ГАЗДИНСТВУ

3.1. Клинички и патоанатомски налази који указују на сумњу на ККС:

- 1) повишена телесна температура и смртност животиња;
- 2) повишена телесна температура и присутна крварења по кожи;
- 3) повишена температура и изражене неуролошке сметње (тешко устајање, тремор, тетурање у ходу);
- 4) повишена телесна температура непознатог порекла која перзистира, лечење антибиотицима није довело до побољшања здравственог стања;
- 5) побачаји и повећани проблеми плодности током последња три месеца;
- 6) конгенитални тремор прасади;
- 7) хронично болесне животиње;
- 8) младе животиње заостале у развоју (крљаве);
- 9) екхимозе и петехијална крварења, посебно на лимфним чворовима, бубрезима, слезини, мокраћној бешици и гркљану;
- 10) инфаркти или хематоми, нарочито на слезини;
- 11) бутони на дебелом цреву у хроничним случајевима, нарочито у пределу илеоцекалног споја;

3.2. Резултати епизоотиолошког увиђаја који указују на сумњу на ККС:

- 1) директан или индиректан контакт са зараженим газдинствима/животињама;
- 2) вештачко осемењавање крмача семеном нерастова сумњивих на инфекцију ККС;
- 3) директан или индиректан контакт са дивљим свињама;
- 4) држање свиња на отвореном у подручју у којем је могућ контакт са дивљим свињама које су сумњиве или инфициране вирусом ККС;

- 5) исхрана непрокуваним помијама;
- 6) контакт са контаминираним возилима или људима који су били у контакту са зараженим свињама;
- 7) газдинство су напустиле свиње за које је накнадно утврђено да су заражене ККС;

3.3. Резултати серолошких испитивања који указују на сумњу на ККС:

- 1) налаз специфичних антитела насталих након незапажене инфекције вирусом ККС или вакцинацијом за коју не постоји доказ или потврда;
- 2) могућа унакрсна реакција између антитела против вируса ККС и других *Pestivirususa*;
- 3) откривање тзв. Синглтон реактора.

4. МЕРЕ КОЈЕ СЕ ПРЕДУЗИМАЈУ У СЛУЧАЈУ ПОЈАВЕ КЛАСИЧНЕ КУГЕ СВИЊА НА ГАЗДИНСТВУ

4.1. Постављање сумње на ККС

Обавезу пријављивања у складу са законом имају власници, држаоци животиња, ветеринари запослени у објектима за држање животиња, у станицама и амбулантама, као и сва друга лица која су на било који начин могла посумњавати да се ради о заразној болести. Ова лица имају такође обавезу да у потпуности сарађују са ветеринарском инспекцијом, да јој пруже потребне и што потпуније информације и сваки вид неопходне помоћи приликом прикупљана информација и спровођења неопходних мера.

У случају пријаве сумње на ККС, пре доласка ветеринарског инспектора, ветеринари запослени у објекту за држање животиња и ветеринари запослени у ветеринарским станицама и амбулантама морају учинити све како би спречили даље ширење болести.

Возила ветеринара запослених у објекту, ветеринара из ветеринарских станица или амбуланти као и републичке ветеринарске инспекције морају остати изван објекта и што даље од улаза у објекат.

Ветеринарски инспектор предузима све мере да би се кретање људи, животиња и опреме у објекту и на газдинству на коме постоји сумња да је дошло до избијања класичне куге свиња, свело на минималну меру, а у међувремену:

1. обавештава Шефа републичке ветеринарске инспекције у округу и Управу за ветерину на прописан начин о постојању сумње на ККС;
2. обавештава овлашћену лабораторију и епизоотиолога из ветеринарског института да постоји сумња на ККС
3. обезбеђује заштитну опрему, одећу и обућу
4. организује узимање и слање узорака у лабораторију
5. врши епизоотиолошки увиђај заједно са епизоотиологом из ветеринарског института
6. налаже забрану промета свиња и контролу уласка и изласка са газдинства и друге превентивне мере;

У случају оправдане сумње на појаву ККС ширих размера, Шеф републичке ветеринарске инспекције у округу, као Руководилац локалног/регионалног кризног центра, обавештава органе локалне самоуправе на чијој територији је откријена

сумња, по потреби тражи помоћ комуналне службе, полиције и других организација, и предузима друге мере у складу са Кризним планом.

4.1.1. Епизоотиолошки увиђај

Одмах по пријави сумње на класичну кугу свиња, ветеринарски инспектор спроводи епизоотиолошки увиђај заједно са епизоотиологом из ветеринарског института и прикупља податке који се односе на:

- 1) идентификацију особу која је пријавила сумњу;
- 2) локацију, врсту и број објекта на газдинству;
- 3) попис свих свиња на газдинству према категоријама и броју болесних, угинулих или свиња сумњивих да су заражене вирусом класичне куге свиња у свакој категорији. Попис свиња мора бити редовно ажуриран, како би се узеле у обзир новорођене и угинуле свиње у периоду док траје сумња на класичну кугу свиња на газдинству, а подаци из пописа морају бити доступни на захтев ветеринарског инспектора и проверени током сваке службене контроле и надзора;
- 4) попис свих особа у објекту као и попис возила затечених у објекту или дворишту;
- 5) покушава да одреди могуће време уласка инфективног агенса на газдинство;
- 6) податке о могућем извору инфекције класичне куге свиња на газдинству и утврђивање свих осталих газдинстава, где су се свиње могле заразити из истог извора;
- 7) кретање људи, возила, свиња, лешева, семена, производа од свиња или било ког другог материјала, којим се вирус може пренети са или на газдинство у скоријем временском периоду;
- 8) податке о спроведеним вакцинацијама против класичне куге свиња, обележавања и промета свиња у последњих 12 месеци; попис серија вакцина а по потреби и узоркује вакцине у циљу испитивања квалитета вакцина;
- 9) доступност и потребе опреме и средства за дезинфекцију;

4.2. Улазак ветеринарског инспектора на газдинство.

4.1.2. Био-сигурносне мере приликом уласка на газдинство

Ветеринар/ветеринарски инспектор мора на газдинству на коме се обавља епизоотиолошки увиђај да обезбеди једну просторију за пресвлачење. У просторији за пресвлачење оставља велике пластичне кесе отпорне на аутоклавирање и картонске кутије, рукавице од латекса, опрему која није потребна за обављање епизоотиолошког увиђаја и довољну количину раствора за дезинфекцију. Ова опрема се користи приликом свлачења и паковања заштитне одеће и опреме.

Ако није могуће обезбедити посебну просторију, на улазу у газдинство обезбедиће се место где ће се вршити деконтаминација лица која улазе на фарму и одредити чисти и прљави путеви.

Забрањено је на газдинство уносити мобилне телефоне, фотоапарате и другу опрему коју није могуће дезинфиковати приликом напуштања газдинства.

Пре уласка на газдинство ветеринар/ветеринарветеринарски инспектор облачи на себе заштитну одећу и обућу следећим редоследом:

- 1) свлачи сувишну гардеробу са себе ако је има;
- 2) облачи заштитно одело за једнократну употребу;
- 3) поставља заштитне навлаке на обућу;

- 4) поставља заштитну маску на лице;
- 5) поставља заштитне наочаре на лице;
- 6) поставља капуљачу на главу;
- 7) навлачи два пара рукавица на руке (латекс);

У просторији или простору одређеном за пресвлачење и деконтаминацију оставља следеће предмете и опрему за деконтаминацију:

- 1) пластичне кесе отпорне на аутоклавирање;
- 2) раствор за дезинфекцију припремљен у две кофе;
- 3) пластичне четке за рибање (и за рибање чизама ако је потребно);
- 4) леђну или моторну прскалицу у којој је припремљен раствор за дезинфекцију;

Ова опрема се користи за безбедно свлачење и одлагање употребљених заштитних одела и опреме, паковање чизама, делова заштитне и друге опреме која се може аутоклавирати, дезинфекцију заштитних одела пре одлагања у кесу за аутоклавирање и чизама, дезинфекцију руку и изложених делова тела.

Овако припремљен ветеринар/ветеринарски инспектор улази на газдинство.

4.1.3. Радње које ветеринар/ветеринарски инспектор предузима током боравка на газдинству:

- 1) обезбеђује дезинфекционе баријере на улазу у газдинство и објекте као и место где ће се вршити прање и дезинфекција возила, спроводи одређене дезинфекционе процедуре и одређује особе које ће вршити прање и дезинфекцију у зависности од величине газдинства и могућности односно расположивости људства и опреме. Проверава количину и исправност дезинфекционог раствора у дезинфекционим баријерама;
- 2) обезбеђује просторију у објекту или место на газдинству где ће особље, приликом изласка са газдинства, моћи да се пресвуче и остави своју употребљену одећу за једнократну употребу, капе и навлаке. Обезбеђује место где ће особље моћи да опере и дезинфикује изложене делове тела. Упозорава на обавезу лица која напуштају газдинство да одмах по доласку кућни оперу своју одећу коју су носила на газдинству и упозорава их да у наредних 48 часова не смеју бити у контакту са пријемчивим животињама;
- 3) обезбеђује прање и дезинфекцију возила споља и унутра. Возила могу напустити газдинство само ако је то апсолутно неопходно. Приликом прања и дезинфекције возила мора се водити рачуна да не дође да загађења воде у природним водотоковима и резервоарима за воду;
- 4) специјалиста епизоотиолог из лабораторије који долази на газдинство, по позиву ветеринарског инспектора, мора бити снабдевен заштитном опремом и опремом за узорковање. Специјалиста епизоотиолог мора доћи у пратњи возача при чemu возач са возилом остаје испред газдинства. Возач и епизоотиолог су дговорни за што хитније достављање узорака у лабораторију. Специјалиста епизоотиолог се мора пресвући у просторији за пресвлачење или у делу газдинства које је одређено за ту намену и обући заштитно одело, обућу, навлаке за обућу, маску, наочаре и рукавице на начин како је описано.

4.1.4. Одлазак са газдинства

Након обављеног епизоотиолошког увиђаја и узорковања патолошког материјала, ветеринарски инспектор и специјалиста из лабораторије одлазе у просторију за пресвлачење или у претходно одређени простор на газдинству за ту намену. У овом простору дезинфекцију своју заштитну опрему, заштитне наочаре, чизме и прикупљају сву опрему која се може стерилисати у аутоклаву, тако што је одлажу у кесу која је отпорна на аутоклавирање. Кеса се херметички затвара и ставља у идентичну кесу која се херметички затвара и дезинфекције њена спољашност.

Сва заштитна опрема за једнократну употребу и материјали за једнократну употребу као што су заштитна одела, маске, капе, навлаке за ципеле, наочаре за једнократну употребу, рукавице, папирни убруси и слично одлажу се у пластичну кесу која је остављена у просторији за пресвлачење на почетку посете. Ова опрема се уништава директно на газдинству или се аутоклавира.

Редослед свлачења заштитне одеће и опреме и лична деконтаминација:

- 1) дезинфекцијати руке;
- 2) скинути заштитне навлаке са ногу и одложити их у пластичну кесу отпорну на аутоклавирање;
- 3) скинути први пар заштитних рукавице и одложити их у пластичну кесу отпорну на аутоклавирање;
- 4) скинути заштитни комбинезон-одело и одложити у пластичну кесу отпорну на аутоклавирање;
- 5) опрати и дезинфекцијати руке;
- 6) скинути заштитне наочаре;
- 7) дезинфекцијати заштитне наочаре;
- 8) скинути маску са лица и одложити је у пластичну кесу отпорну на аутоклавирање;
- 9) херметички затворити пластичну кесу са употребљеном заштитном опремом за једнократну употребу и убацити у још једну идентичну кесу;
- 10) скинути чизме, опрати их и дезинфекцијати. Чизме се одлажу у посебну пластичну кесу: Кесу затворити (лепљива трака или слично). Дезинфекцијати спољну површину кесе ручном прескалицом;
- 11) дезинфекцијати и опрати заштитну обућу, наочаре и другу опрему која може да се користи више пута и убацити у пластичну кесу. Кесу затворити и дезинфекцијати спољну површину кесе ручном прескалицом;
- 12) дезинфекцијати ручни фрижидер у коме су спаковани узорци;
- 13) скинути други пар рукавица и одложити их у кесу отпорну на аутоклавирање у којој је већ одложена претходно упакована контаминирана заштитна опрема за једнократну употребу. Херметички затворити кесу и дезинфекцијати спољњу површину кесе ручном прескалицом;
- 14) опрати и дезинфекцијати руке;
- 15) напустити просторије и газдинство;

4.1.5. Опрема ветеринара/ветеринарског инспектора и ветеринара специјалисте из лабораторије

Комплет опреме број 1 – Опрема ветеринарског инспектора

- (1)Папир(нотес) и оловка;
- (2)Обрасци епизоотиолошког упитника;
- (3)Записници;
- (4)Опрема неопходна код клиничког прегледа и процедуре узорковања:

- (а) заштитна одела;
- (б) заштитне навлаке за ципеле;
- (в) 2 паре гумених рукавица;
- (г) латекс рукавица;
- (д) нано маске за лице (ФФП2, отвори не већи од 100 nm) или респиратори и капе за једнократну употребу;
- (ђ) папирне марамице;
- (е) 5 пластичних контејнера отпорних на цурење;
- (ж) 5 пластичних кеса отпорних на цурење;
- (з) батеријска лампа;
- (и) активни дезинфекциони раствор;
- (к) бризгалица са иглама;
- (ј) вакутајнери;
- (л) 100 танких, малих пластичних кеса;
- (м) 2 паре хируршких маказа;
- (н) 2 паре форцепса;
- (о) лепљива трака;
- (п) 2 фломастера;
- (р) 1 ручни фрижидер;
- (с) улошци за ручне фрижидере;

Најмање два комплета ове опреме мора бити припремљено и увек на располагању у свакој канцеларији ветеринарске инспекције (ЛКЦ).

4.1.6. Комплет бр. 2- опрема ветеринара/ специјалисте из лабораторије

- (а) 1 ручни фрижидер;
- (б) улошци за ручни фрижидер;
- (в) 2 паре форцепса;
- (г) 2 паре хируршких маказа;
- (д) 1 нож;
- (е) лепљива трака;
- (ж) налепнице и оловке;
- (з) бризгалица са иглама;
- (и) вакутајнери;
- (ј) стерилни брисеви;
- (к) епрувете;
- (л) пластични контејнери отпорних на цурење;
- (м) одела за једнократну употребу;
- (н) навлаке за ципеле за једнократну употребу;
- (о) нано маске за лице (ФФП2, отвори не већи од 100 нанометара) или респиратори и капе за једнократну употребу;
- (п) латекс рукавице;
- (р) црне пластичне кесе за ђубре;
- (с) раствор за дезинфекцију и распршивач;
- (т) картонски контејнер;

4.1.7. Мере које ветеринар/ветеринарски инспектор предузима по обављању епизоотиолошког увиђаја и напуштања газдинства:

- 1) ограничавање кретања свиња на газдинству тако да свиње морају бити држане у својим боксовима или издвојене на изолованом месту у објекту;

- 2) забрана промета свиња са и на газдинство, а ако је потребно и забрана стављања у промет других животиња са газдинства;
- 3) забрањује изношења лешева угинулих свиња осим у случају писменог налога ветеринарског инспектора;
- 4) забрањује стављања у промет меса и других производа од свиња, семена, јајних ћелија и ембриона свиња, сточне хране, отпадака и опреме, којом се може ширити вирус класичне куге свиња, осим у случају писменог одобрења ветеринарског инспектора;
- 5) забрана кретања људи са и на газдинство без писменог одобрења ветеринарског инспектора;
- 6) ограничавање броја људи на газдинству на минималну могућу меру. Задржавање само особља неопходног за обављање основних послова. Посебно обратити пажњу на газдинства која су због лоших техничких и материјалних услова физички необезбеђена, односно, неограђена. На оваквим газдинствима контрола промета је отежана, у случају потребе додатно обезбедити затварање и ограђивање објекта.;
- 7) узимање писане изјаве од особља са газдинства којом ће се особље обавезати да у наредних 48 сати неће посећивати било који објекат у коме се држи пријемчive животиње. Ветеринарски инспектор као и било који други ветеринар који се затекао у објекту у коме постоји сумња на појаву ККС ће се обавезати на поштовање овог правила и захтева;
- 8) забрана кретања возила са и на газдинство без писменог одобрења ветеринарског инспектора;
- 9) постављање дезинфекцијоних баријера на улазу и излазу из објекта у којима се држи свиње и на улазу и излазу са газдинства.
- 10) постављање писаних упутстава и процедура на газдинству. Свака особа која улази или излази са газдинства мора да носи одговарајућу заштитну обућу и опрему и да се придржава упутства ветеринарског инспектора како би се спречила могућност изношења вируса класичне куге свиња са газдинства. Сва транспортна средства морају да буду дезинфекцирана пре изласка са газдинства.

4.1.8. Додатне мере у случају неповољне епизоотиолошке ситуације

На газдинствима на којима је постављена сумња на ККС, посебно у подручјима са великим густином свиња, ветеринарски инспектор може да нареди:

- 1) убијање (еутаназију) свих свиња на сумњивом газдинству;
- 2) узимање довољног броја узорака од уништених свиња у складу са Дијагностичким приручником, како би се утврдио начин уношења вируса класичне куге свиња на газдинство и одредило колико је дуго вирус био присутан на газдинству пре него што је постављена сумња;
- 3) нешкодљво уклањање лешева угинулих и уништених свиња;
- 4) проналажење и нешкодљиво уклањање производа, сировина и отпадака пореклом од свиња које су заклане у периоду између вероватног уноса вируса класичне куге свиња на газдинство и почетка спровођења наређених мера
- 5) проналажење и нешкодљиво уклањање семена, јајних ћелија и ембриона свиња, који су били узети у периоду између вероватног уноса вируса класичне куге свиња на газдинство и почетка спровођења наређених мера, на начин да се спречи ширење вируса класичне куге свиња;
- 6) обраду свих материја и отпадака који су могли бити контаминирани

- (нпр. хране за животиње), на начин да се уништи вирус класичне куге свиња;
- 7) уништавање свих материјала намењених за једнократну употребу који су могли бити контаминирани, а посебно оних који се користе при клању;
 - 8) чишћење и дезинфекцију објекта у којима су свиње држане, возила којима је вршен превоз, опреме, стеље и стајњака у складу са чланом 12. овог правилника, а након што су свиње нешкодљиво уклоњене
 - 9) привремено успостављање контролне зону око газдинства из става 1. овог члана, у којој ће се спроводити одговарајуће мере из става 1. овог члана.

А ако то услови дозвољавају ветеринарски инспектор може да ограничи примену ових мера само на свиње које су сумњиве да су заражене вирусом класичне куге свиња и само на део газдинства где се оне држе, под условом да су те свиње смештене, држане и храњене потпуно одвојено од других свиња на газдинству. Након уништавања свиња, извршиће се узимање броја узорака који је потребан да се потврди или искључи присуство вируса класичне куге свиња, на начин прописан Дијагностичким приручником.

Наређене мере се спроводе све док се сумња на класичну кугу свиња не искључи.

4.2. Начин узимања узорака од превентивно убијених свиња на газдинству на ком је постављена сумња на ККС

Ради потврђивања или искључивања ККС и прикупљања нових епизоотиолошких података, када су свиње на сумњивом газдинству убијене, од убијених свиња за серолошка испитивања узимају се узорци крви, а за вирусолошка испитивања узорци крви и тонзила.

Узорци се првенствено узимају од:

- 1) свиња које показују клиничке знаке болести или постморталне патолошке промене које указују на ККС и од свиња које су биле у контакту са тим свињама;
- 2) свиња које су могле бити у ризичном контакту са зараженим или свињама на инфекцију вирусом ККС;
- 3) из сваке подјединице на газдинству, узорци од свиња узимају се методом случајног одабира. Минималан број узорака за серолошко испитивање мора да омогући, са сигурношћу од 95%, откривање 10% серопреваленције у тој подјединици. Ако се ради о приплодним крмачама, минималан број крмача од којих се узимају узорци мора да омогући са сигурношћу од 95% откривање 5% серопреваленције, а ако се ради о приплодним нерастовима у центрима за репродукцију и вештачко осемењавање, узорке крви треба узети од свих приплодних нерастова.

4.3. Мере које се предузимају у циљу потврђивање или искључивања присуства вируса ККС на газдинству, кланици или превозном средству

4.3.1. Поступак искључивања сумње или потврђивања ККС, на сумњивом газдинству

У циљу искључивања сумње или потврђивања ККС, на сумњивом газдинству морају да се:

- 1) провере подаци о продуктивности и здравственом стању свиња, укључујући и податке о обележавању и регистрацији свиња;

- 2) прегледају све подјединице (објекти) на газдинству да би се одредиле свиње које треба клинички прегледати;

4.3.2. Клинички преглед

Ветеринар/епизоотиолог обавља клинички преглед свиња који укључује мерење телесне температуре и обавезан је за свиње које су:

- 1) болесне или слабије узимају храну (анорексичне);
- 2) недавно преболеле од неке друге болести;
- 3) недавно доведене из подручја у којима је потврђена појава ККС или са подручја у којима је постављена сумња на ККС;
- 4) држане у подјединицама које су недавно посетила лица која су била у контакту са свињама зараженим или сумњивим на ККС или лица за која је утврђено да су имала могуће контакте са потенцијалним извором вируса узрочника ККС,
- 5) серолошки испитане на ККС, а на основу резултата серолошких испитивања није могуће искључити ККС;
- 6) свиње које су биле у контакту са зараженим свињама;

4.3.3. Додатни клинички преглед и узорковање:

Ако клиничким прегледом на газдинству нису откривене животиње које испуњавају горе наведени критеријум, ветеринар/епизоотиолог обавља додатни клинички преглед на случајно одабраним свињама из подјединица газдинства за које је утврђено или се сумња да је у њих унет вирус ККС и узима узораке крви свиња за лабораторијско испитивање.

- 1) Минималан број свиња које обухватити прегледом мора да омогући откривање, са сигурношћу од 95%, минимум од једне свиње са повишеном телесном температуром ако се предпостави да је повишена телесна температура присутна у 10% јединки (преваленција) у подјединицама. Ако се ради о приплодним крмачама, минималан број прегледаних крмача мора да омогући откривање, са сигурношћу од 95%, бар једне крмаче са повишеном телесном температуром, по предпоставци да је повишена телесна температура присутна у 5% јединки (преваленција). Ако се ради о приплодним нерастовима у центрима за репродукцију и вештачко осемењавање, треба прегледати све приплодне нерастове;
- 2) Минималан број узорака који се узимају за серолошко испитивање мора да омогући откривање барем 10% серопреваленце са сигурношћу од 95% у истој подјединици. Ако се ради о приплодним крмачама, минималан број узорака мора да омогући откривање минимум 5% серопреваленце са сигурношћу од 95% у истој подјединици. Ако се ради о приплодним нерастовима у центрима за репродукцију и вештачко осемењавање, узорке треба узети од свих приплодних нерастова;

Ако је сумња на присуство вируса ККС на газдинству повезана са резултатима ранијих серолошких испитивања:

- a) Ако су серопозитивне свиње уједно и гравидне крмаче, неке од њих, ако је могуће не мање од три, биће еутаназиране и подвргнуте постморталном прегледу. Пре него што се крмаче убију треба им узети узорке крви за даља серолошка испитивања. Фетуси се подвргавају вирусолошком прегледу, ради откривања интраутерине инфекције.
- б) Ако су серопозитивне свиње крмаче које доје прасад, узорци крви се узимају

од све прасади и прегледају на присуство вируса ККС, вирусни антиген или геном вируса. Узорци крви крмача узимају се за даља серолошко испитивања.

Ако се додатним клиничким прегледима на сумњивом газдинству открију клинички знаци или промене на органима које могу указивати на ККС, али ветеринарски инспектор сматра да ти налази нису довољни за потврђивање појаве ККС и да треба урадити лабораторијске тестове, узимају се узорци крви за лабораторијско тестирање од сумњивих и свиња у свакој од подјединица у којима се држе сумњиве свиње.

4.3.4. Постмортални преглед и узорковање

У случајевима када се на сумњивом газдинству открију угинуле свиње или свиње које угињавају извршиће се постмортални прегледи на најмање пет таквих свиња, и то нарочито код оних које су пре угинућа показивале или показују клиничке знаке ККС, имају повишену температуру или су недавно угинуле. Ако се приликом тих прегледа не утврде промене које указују на ККС, а узимајући у обзир епизоотиолошку ситуацију, извршиће се клинички преглед свиња у подјединици у којој су држане угинуле свиње или свиње у терминалној фази болести и извршити узорковање крви. Могу се обавити и пост-мортем прегледи на три до четири свиње које су биле у контакту са зараженим свињама. Без обзира на присуство или изостанак промена које би указивале на ККС, ради обављања вирусолошких испитивања од свиња подвргнутих постморталном прегледу потребно је узети узорке органа или ткива. Препоручује се да узорци буду узети од недавно угинулих свиња.

Приликом обављања постморталног прегледа ветеринарски инспектор наређује:

- 1) предузимање потребних превентивних и хигијенских мера ради спречавања ширења болести;
- 2) убијање свиња на хуман начин, уколико угињавају.

5. МЕРЕ КОЈЕ СЕ ПРЕДУЗИМАЈУ У СЛУЧАЈУ ПОТВРДЕ КЛАСИЧНЕ КУГЕ СВИЊА НА ГАЗДИНСТВУ

У складу са законом и Правилником о утврђивању мера за рано откривање, дијагностику, спречавање ширења, сузбијање и искорењивање заразне болести класичне куге свиња, као и начину њиховог спровођења, сматра се да је на газдинству дошло до појаве класичне куге свиња ако је на газдинству код једне или више свиња званично потврђена инфекција вирусом класичне куге свиња. Под примарним жариштем, односно примарним појављивањем ККС на газдинству, сматра се појава ККС на газдинству где не постоји епизоотиолошка повезаност са другим жариштима у региону или другим регионима Републике Србије.

Одмах након што је званично потврђена ККС, успоставља се локални кризни центар у округу са субјединицом у општини и потребном логистиком у регионалном кризном центру. Истовремено се предузимају мере контроле на самом газдинству а такође и налажу мере које се односе на заражено и угрожено подручје.

Обавештење о формирању локалног кризног центра се прослеђује медијима а такође се и постављају писана обавештења на јавним местима. Становништво се путем медија и у виду летака обавештава о ризицима које носи појава класичне

куге свиња и достављају све неопходне информације становништву како би се обезбедила што боља сарадња, спречила паника и илегалан промет свиња.

На улазу у заражено газдинство организује се постављање упозорења да се ради о зараженом газдинству.

У локалном кризном центру чланови кризног центра преузимају своје дужности у складу са задужењима из Кризног плана. На основу епизоотиолошког увиђаја, доступних информација у вези са распоредом других газдинстава на којима се држе свиње и друге животиње, кланица, пијаца, кафилерија, фабрика сточне хране израђује се карта за заражено и угрожено подручје.

У карту се уносе и подаци као што је број животиња на газдинствима, категорије свиња, врсте објекта, тип газдинства и други епизоотиолошки битни подаци. Уз сагласност Националног кризног центра и у складу са Решењем, одређује се заражено и угрожено подручје. Министарство званично установљава границе зараженог и угроженог подручја на основу предлога локалног и Националног кризног центра и мишљења Експертске групе.

Приликом одређивања граница зараженог и угроженог подручја, уважавају се епизоотиолошки параметри, бројност и густина свиња, распоред природних граница и баријера, конфигурација терена, распоред и тип газдинства, њихова физичка повезаност, метеоролошки услови, распоређеност кланица, пијаца, фабрика сточне хране, кафилерија ако их има, распоређеност других објекта где се држе животиње, распоред саобраћајница и близина регионалних путева, односно аутопутева, близина ловишта и могући контакти са дивљим свињама, као и други фактори.

У зараженом зони, на основу епизоотиолошког увиђаја и прикупљања свих значајних података идентификују се контактна газдинства која могу бити или су у директном или индиректном контакту са зараженим газдинством.

5.1. Мере које се предузимају на зараженом газдинству

Када је присуство класичне куге свиња потврђено на газдинству поред мера описаних у тачки 4. овог Приручника, ветеринарски инспектор наређује и организује спровођење следећих мера:

- 1) што хитније убијање свих свиња на зараженом газдинству;
- 2) узимање довољног броја узорака од уништених свиња у складу са одредбама Дијагностичког приручника Правилника, како би се утврдио начин уношења вируса класичне куге свиња на газдинство и одредило колико је дуго вирус био присутан на газдинству пре него што је ова болест пријављена;
- 3) нешкодљво уклањање лешева угинулих и уништених свиња;
- 4) проналажење и нешкодљиво уклањање производа, сировина и отпадака пореклом од свиња које су заклане у периоду између вероватног уноса вируса класичне куге свиња на газдинство и почетка спровођења наређених мера;
- 5) проналажење и нешкодљиво уклањање семена, јајних ћелија и ембриона свиња, који су били узети у периоду између вероватног уноса вируса класичне куге свиња на газдинство и почетка спровођења наређених мера, (ако је репродуктивин материјал коришћен);
- 6) деконтаминацију или нешкодљиво уништавање свих материјала и отпадака који су могли бити контаминирани (нпр. Хране за животиње, простирика, опрема итд);
- 7) уништавање свих материјала који се користе за једнократну употребу који су могли бити контаминирани;

- 8) чишћење и дезинфекцију објекта у којима су свиње држане, возила којима је вршен превоз, опреме, стеље и стајњака, након еутаназије и нешкодљивог уклањања лешева.

Ако се ради примарном избијању класичне куге свиња наложиће се генотипизација узрочника класичне куге свиња како би се обезбедила информација о могућем пореклу узрочника.

5.2. Мере које се предузимају у случају појављивања ККС у зоолошком врту или ловишту

Ако је избијање класичне куге свиња потврђено у зоолошком врту, националном парку, ловишту или ограђеном одгајалишту где се свиње држе у научне сврхе или у сврху узгоја и очувања ретких раса, Министарство може да дозволи одступања од појединих горе наведених мера под условом да су мере које се предузимају довољне да зауставе даље ширење вируса. О предузимању ових мера обавештава се Европска комисија.

5.3. Мере које се спроводе у случају потврде класичне куге свиња на газдинству које има различите производне јединице

Ако је класична куга свиња потврђена на газдинству које има две или више одвојене производне јединице, Министарство може да, у циљу омогућавања завршетка турнуса това, дозволи одступање од примене мере еутаназије на производној јединици на којој се налазе здраве свиње, под условом да је утврђено да су структура, величина, удаљеност између производних јединица и поступци производње такви да је у производној јединици осигурано потпуно одвојено држање и исхрана и да је онемогућено ширење вируса из једне у другу производну јединицу.

У случају када се дозвољава овакво одступање од предвиђених мера еутаназије, Министарство израђује детаљан план поступања узимајући у обзир све мере за спречавање ширења болести и заштиту здравља животиња.

5.4. Мере које се спроводе на контактним газдинствима

Када ветеринарски инспектор оправдано сумња или утврди на основу епизоотиолошког увиђаја да постоји сумња на појаву класичне куге свиња на контактним газдинствима и ако то епизоотиолошка ситуација захтева, наредиће спровођење мера еутаназије, односно спровођење свих мера које су спроводе на газдинствима ма којима је доказано присуство класичне куге свиња и узимање довољног броја узорака од убијених свиња, како би се потврдило или искључило присуство вируса класичне куге свиња на контактном газдинству. Процена да ли ће се наредити спровођење мере убијања свиња на контактном газдинству врши се на основу следећих критеријума:

Најважнији критеријуми и фактори ризика које треба узети у обзир код доношења одлуке о убијању свиња на контактним газдинствима

Критеријум	Одлука	
	За убијање на хуман начин	Против еутаназије
Клинички знаци који указују на појаву ККС* на контактном газдинству	ДА	НЕ
Свиње су премештане из зараженог на контактна газдинства у периоду након вероватног уношења вируса на заражено газдинство	ДА	НЕ
Контактна газдинства се налазе на подручју са великим густином свиња	ДА	НЕ
Могућност ширења вируса из места избијања ККС пре увођења мера за спречавање ширења, сузбијање и искорењивање	ВЕЛИКА/НЕПОЗНАТА	ОГРАНИЧЕНА
Контактна газдинства су смештена у кругу од 500 m од места избијања ККС (а ако се ради о подручју са врло великим густином свиња, мора се узети у обзир већа удаљеност)	ДА	НЕ
Контактна газдинства се налазе у близини више газдинстава на којима је избила ККС	ДА	НЕ
Број свиња на газдинству на коме је избила ККС и/или на контактним газдинствима	ВЕЛИКИ (у смислу могућности преношења)	МАЛИ (у смислу могућности преношења)

Приликом доношења одлуке о спровођењу мера еутаназије или не, треба узети у обзир обавезно и податак о вакцинацији животиња као и о времену када су животиње вакцинисане.

У случајевима када се донесе одлука да се свиње на контактном газдинству не уништавају морају се спровести утврђене мере за газдинства на којима постоји сумња на појављивање ККС. Наређене мере се спроводе све док се сумња на ККС не искључи или се потврди присуство ККС.

5.5. Епизоотиолошки увиђај

Епизоотиолошки увиђај врши се када постоји сумња на појаву класичне куге свиња на основу епизоотиолошког упитника (анкете) који је саставни део овог Приручника и дат је у Прилогу. Епизоотиолошки увиђај обавезно обухвата следеће податке:

- 1) временски период, током кога је вирус класичне куге свиња могао бити присутан на газдинству пре него што је ова болест пријављена или пре него што је постављена сумња на болест;
- 2) могући извор класичне куге свиња на газдинству и утврђивање свих осталих газдинстава, где су се свиње могле заразити из истог извора;
- 3) кретање људи, возила, свиња, лешева, семена, производа од свиња или било ког другог материјала, којим се вирус може пренети са или на газдинство;
- 4) колико дуго је болест већ присутна на имању;
- 5) ко је пријавио заразу;
- 6) постојање ветеринарске службе на фарми, ако се ради о интензивној производњи;
- 7) које су и када мере изречене а односе се на: забрану кретања људи, уклањање животиња, транспортних возила, меса, лешева, инструмената или материјала који могу да пренесу узрочника болести са или у дотично имање;
- 8) идентификација имања у директном и индиректном контакту;
- 9) трасирање (праћење кретања) заразе, односно инфекције унапред и уназад, односно праћење кретања пријемчивих животиња, људи, возила, сточне хране или било ког другог материјала којим би узрочник могао да се пренесе;
- 10) присуство сличних симптома болести у ранијем периоду;
- 11) подаци о лечењу животиња: када, због чега и ко је лечио животиње;
- 12) подаци о вакцинацији животиња;
- 13) подаци о надлежној ветеринарској организацији која спроводи имунопрофилаксу на фарми;
- 14) близина других газдинстава са животињама;
- 15) близина других важнијих објеката: кланице, пијаце, догони стоке, кафилерије, мешаоне сточне хране;
- 16) начин исхране животиња;
- 17) употреба помија у ис храни животиња;
- 18) ловна подручја, резервати животиња, ограђена ловишта са свињама;
- 19) менаџмент фарме;
- 20) врста и намена објеката:
- 21) навике радника: имају своју стоку код куће, ловци, хигијена, пресвлачење на фарми и други битни биосигурносни фактори;
- 22) ниво биосигурносне мера на фарми: процедуре, изгед и грађа објекта;
- 23) држање животиња на отвореном;
- 24) могућност контакта са дивљим свињама;
- 25) служба обезбеђења на фармама;
- 26) климатски утицаји;
- 27) демографски фактори и навике локалног становништва: клање у домаћинству, прављење традиционалних производа у домаћим условима и друго;

Ако се приликом епизоотиолошког увиђаја утврди да би класична куга свиња могла да се прошири са или на газдинства која се налазе на подручју других држава, о томе се обавештавају те државе и суседне државе.

6. МЕРЕ КОЈЕ СЕ ПРЕДУЗИМАЈУ У СЛУЧАЈУ СУМЊЕ ДА ЈЕ ДОШЛО ДО ПОЈАВЉИВАЊА КЛАСИЧНЕ КУГЕ СВИЊА У КЛАНИЦИ ИЛИ ПРЕВОЗНОМ СРЕДСТВУ

6.1. Код сумње на појаву класичне куге свиња у кланици или превозном средству ветеринарски инспектор, без одлагања, врши епизоотиолошки увиђај и наређује мере, како би се потврдила или искључила сумња на појаву класичне куге свиња.

6.2. У случају сумње на појаву класичне куге свиња у кланици или превозном средству, свиње ће одмах бити изоловане и стављене под надзор док резултати испитивања не буду познати.

6.3. Када се потврди појава класичне куге свиња у кланици или превозном средству извршиће се:

- 1) уништавање, без одлагања, свих пријемчивих животиња у кланици или превозном средству;
- 2) нешкодљиво уклањање лешева, трупова, унутрашњих органа и кланичног и животињског отпада пореклом од потенцијално заражених животиња;
- 3) чишћење и дезинфекција објекта, опреме и возила;
- 4) епизоотиолошки увиђај;
- 5) генетска типизација изолованог вируса класичне куге свиња;
- 6) спровођење мера на газдинству са кога потичу заражене свиње или трупови, као и на другим контактним газдинствима;
- 7) забрана допремања свиња на клање или стављање у промет до истека периода од 24 сата након чишћења и дезинфекције.

7. МЕРЕ КОЈЕ СЕ СПРОВОДЕ У СЛУЧАЈУ СУМЊЕ НА ПОЈАВУ И ПОТВРДЕ КЛАСИЧНЕ КУГЕ СВИЊА КОД ДИВЉИХ СВИЊА

Код сумње на појаву класичне куге свиња код дивљих свиња ветеринарски инспектор, без одлагања, врши епизоотиолошки увиђај и наређује друге мере, како би се потврдила или искључила сумња на појаву класичне куге свиња.

7.1. Након потвђивања првог случаја класичне куге свиња код дивљих свиња Тим за доношење одлука ће затражити стручно мишљење од Експертске групе у вези процене епизоотиолошке ситуације и препорука за управљање кризном ситуацијом.

7.2. У складу са Кризним планом, Задатак Експертске групе је да :

- 1) проучи епизоотиолошку ситуацију и да препоруке за одређивање граница зараженог подручја;
- 2) предложи мере које треба спровести у зараженом подручју;
- 3) пружи стручну помоћ при изради плана за искорењивање класичне куге свиња код дивљих свиња;
- 4) анализира реализацију спровођења мера на терену;

7.3. Мере које се спроводе на зараженом подручју:

- 1) попис свих категорија свиња на газдинствима на том подручју уз редовно ажурирање од стране власника и контролу од стране ветеринарског инспектора;
- 2) вакцинација и обележавање невакцинисаних свиња;
- 3) држање свиња на газдинствима на начин који обезбеђује спречавање директног или индиректног контакта са дивљим свињама;
- 4) забрана промета свиња на и са газдинства без одобрења ветеринарског инспектора;
- 5) стављање дезинфекцијоних баријера на улазу и излазу из објекта на којима се држе свиње и на улазу и излазу са газдинством;
- 6) одговарајуће хигијенске и биосигурносне мере од стране особа које су биле у контакту са дивљим свињама, како би се смањила опасност од ширења

- вируса класичне куге свиња, а које могу укључити и привремену забрану улаза на газдинство на коме се узгајају свиње тим особама;
- 7) забрана лова (на основу процене о оправданости забране лова) или појачани одстрел дивљих свиња;
 - 8) испитивање на газдинству свих угинулих и свиња које показују клиничке знаке класичне куге свиња;
 - 9) забрану уношења на газдинство уловљених или угинулих дивље свиње, њихових органа или ткива као и прибора или опреме који је могао бити контаминиран вирусом класичне куге свиња;
 - 10) преглед одстрељених или угинулих дивљих свиња на инфицираном подручју у присуству ветеринарског инспектора и њихово испитивање на класичну кугу свиња;
 - 11) нешкодљиво уклањање трупова дивљих свиња код којих је утврђена класична куга свиња;
 - 12) забрана стављања у промет дивљих свиња и меса пореклом од дивљих свиња који потичу из зараженог подручја и њихово нешкодљиво уклањање под надзором ветеринарског инспектора;
 - 13) нешкодљиво уклањање делова дивљих свиња који нису намењени за исхрану људи под надзором ветеринарског инспектора;
 - 14) генотипизација изолованог вируса класичне куге свиња.

Изузетно, Министарство може да одобри да се под надзором ветеринарског инспектора стави у промет месо од дивљих свиња ако постоје одговарајући услови складиштења до добијања лабораторијског резултата и ако су резултати лабораторијског испитивања негативни.

Ако се класична куга свиња појави код дивљих свиња у пограничном подручју Републике Србије, при одређивању мера које су неопходне за спречавање ширења, сузбијање и искорењивање класичне куге свиња Министарство сарађује са надлежном службом суседне државе.

У подручјима где је откривено присуство класичне куге свиња код дивљих свиња власници домаћих свиња и ловне организације, путем медија и писаних обавештења биће упозорени на појављивање ККС код дивљих свиња и мерама које је потребно поредузвети у циљу превенције преношења болести са дивљих на домаће свиње.

7.4.План искорењивања класичне куге свиња код дивљих свиња

Након утврђивања класичне куге свиња код дивљих свиња, Министарство израђује писани план мера за искорењивање класичне куге свиња код дивљих свиња и на газдинствима на инфицираном подручју који садржи податке о:

- 1) резултатима епизоотиолошког увиђаја;
- 2) зараженом подручју, географској распрострањености класичне куге свиња, броју дивљих свиња на зараженом подручју, природним или вештачким баријерама за кретање дивљих свиња;
- 3) организовању и ангажовању биолога, ловаца и ловачких и ветеринарских организација;
- 4) медијској кампањи и информисању надлежних тела и служби;
- 5) начину одређивања броја и локација мета-популација дивљих свиња у и око зараженог подручја;

- 6) приближном броју мета-популација дивљих свиња и њиховој величини у и око инфицираног подручја;
- 7) расирености класичне куге свиња у популацији дивљих свиња и о лабораторијским и другим испитивањима одстрељених или угинулих дивљих свиња и епизоотиолошким истраживањем и учесталости ове болести код појединих старосних група дивљих свиња;
- 8) мерама за смањење опасности од ширења класичне куге свиња због кретања и/или контакта између мета-популација дивљих свиња, које могу укључивати и забрану лова;
- 9) мерама за смањење величине пријемчive популације дивљих свиња, а нарочито прасади;
- 10) условима које морају да испуњавају ловци, како би се спречило ширење класичне куге свиња;
- 11) поступцима уклањања одстрељених и угинулих дивљих свиња;
- 12) епизоотиолошком увиђају који је спроведен при одстрелу или угинућу дивљих свиња са следећим подацима из епизоотиолошког упитника:
 - географском подручју где је дивља свиња пронађена мртва или одстрељена,
 - датуму када је дивља свиња пронађена одстрељена или мртва,
 - особи која је дивљу свињу одстрелила или нашла мртвту,
 - старости и полу дивље свиње,
 - симптомима пре одстрела, ако је дивља свиња била одстрељена,
 - стању леша, ако је дивља свиња нађена мртва,
 - лабораторијским налазима;
- 13) програмима надзора и мерама за спречавање уношења вируса класичне куге свиња на газдинства у зараженом подручју и ако је потребно у његовој околини, укључујући превоз и стављање у промет животиња унутар, изван и у заражено подручје, а ове мере морају најмање да укључе забрану стављања свиња, њиховог семена, ембриона или јајних ћелија у промет изван инфицираног подручја;
- 14) критеријумима на основу којих се укида спровођење мера за искорењивање класичне куге свиња у зараженом подручју и мера које се примењују на газдинствима у том подручју;
- 15) надлежном телу задуженом за надзор и координацију рада јединица унутар тела одговорних за спровођење Плана;
- 16) начину на који ће Експертска група редовно пратити резултате спровођења Плана;
- 17) мониторингу на класичну кугу свиња који ће почети да се спроводи по истеку периода од 12 месеци од последњег потврђеног случаја класичне куге свиња код дивљих свиња на зараженом подручју.

7.4.1. Серолошки надзор дивљих свиња у подручјима где је потврђено присуство ККС код дивљих свиња

На подручјима на којима је доказано присуство ККС код дивљих свиња спроводиће се серолошки надзор у циљу праћења распрострањеност болести и планирања могућих акција.

Код планирања мониторинг дивљих свиња у подручјима где је потврђено присуство ККС код дивљих свиња потребно је одредити величину циљне популације као и величину подручја које ће бити обухваћено програмом надзора. Величина узорка одређује се према израчунатом броју дивљих свиња које живи на одређеном подручју.

Ако подаци о густини и величини популације нису доступни, треба

утврдити географско подручје на коме ће се узимати узорци, водећи при том рачуна о сталној присутности дивљих свиња и постојању природних и вештачких препрека које су у стању да спречи велика и стална кретања животиња.

Ако таквих околности нема или се ради о великим подручјима, препоручује се да се за узимање узорака одреде подручја не већа од 200 км², на којима обично живи између 400 и 1.000 дивљих свиња. Број свиња од којих је потребно узети узорак унутар утврђеног подручја, мора, са сигурношћу 95%, омогућити откривање 5% серопреваленције. У ту је сврху потребно узети узорке од најмање 59 животиња са сваког одређеног подручја.

Препоручује се такође да у областима у којима је лов участалији и лови се редовно или се у њима као мера надзора над болестима обавља селективни излов, пожељно је да 50% животиња чији се узорци узимају буде из старосне групе од три месеца до године дана, 35% од једне до две године, а 15% старије од 2 године. У областима (епизоотиолошким јединицама-јединицама узорковања) у којима се ретко лови или се уопште не лови, потребно је да узорци буду узети од најмање 32 дивље свиње од којих су заступљене све три старосне групе. Узимање узорака обавити у што краћем року, по могућности не дужем од месец дана. Старост животиња од којих су узети узорци одређује се према израслим зубима.

Такође се узимају и узорци одстрељених и угинулих свиња и за вирусолошка испитивања. Када се оцени да је потребно узети узорке органа дивљих свиња директно за вирусолошка испитивања узимају се превасходно органи младих свиња у старости од 3 месеца до годину дана.

У упуту за лабораториска испитивања наводе се подаци:

- 1) подручју где је свиња пронађена мртва или одстрељена;
- 2) датуму када је пронађена или одстрељена;
- 3) ко је свињу пронашао или одстрелио;
- 4) старости животиње;
- 5) пол животиње;

7.4.2. Вакцинација дивљих свиња

У случају службене потврде присуства класичне куге свиња код дивљих свиња или у циљу спречавања појаве класичне куге свиња код дивљих свиња, Министарство може да спроведе вакцинацију дивљих свиња. За спровођење вакцинације дивљих свиња доноси се план који садржи информације и податке о:

- 1) епизоотиолошкој ситуацији и разлогима за спровођење хитне вакцинације;
- 2) величини и границама географског подручја на коме је потребно спровести вакцинацију;
- 3) врсти вакцине која ће се користити и поступку вакцинације;
- 4) посебним мерама које треба спровести у случају вакцинације прасади;
- 5) очекиваном трајању кампање вакцинације;
- 6) приближном броју дивљих свиња које треба вакцинисати;
- 7) мерама које треба предузети како би се избегло нарушавање популације дивљих свиња (пренамножавање дивљих свиња због одсуства предатора и природних регулатора бројности врсте-ККС);
- 8) мерама које треба предузети као би се спречило “преливање” вакциналног вируса у популацију домаћих свиња, уколико постоји таква могућност;
- 9) очекиваним резултатима и параметрима који говоре о успешности спроведене вакцинације- мониторинг вакцинације;
- 10) надлежној служби која координира спровођење вакцинације;

План хитне вакцинације се прилагођава развоју ситуације.

8. УСПОСТАВЉАЊЕ ЗАРАЖЕНОГ И УГРОЖЕНОГ ПОДРУЧЈА

Одмах након што је званично потврђена појава ККС, на основу епизоотиолошких извештаја локалног кризног центра, мишљења Експертске групе успоставља се заражено и угрожено подручје. Истовремено се предузимају мере контроле на самом газдинству а такође и налажу мере које се односе на шире подручје.

Границе зараженог подручја одређују се у кругу полупречника од најмање 3 km око места избијања болести. Заражено подручје налази се у оквиру угроженог подручја у кругу полупречника најмање 10 km око места избијања болести.

Код дефинисања и одређивања граница зараженог и угроженог подручја узимају се у обзир:

- 1) резултати епизоотиолошког увиђаја;
- 2) географске карактеристике, нарочито природне или вештачке границе;
- 3) конфигурација терена;
- 4) положај, међусобна удаљеност газдинстава и њихове физичке везе,
- 5) метеоролошки услови,
- 6) распоред кланица, пијаца, фабрика сточне хране, кафилерија ако их има,
- 7) распоред других објеката где се држе животиње,
- 8) распоред саобраћајница и близина регионалних односно аутопутева,
- 9) ограђена ловишта са дивљим свињама и други фактори;
- 10) подаци о промету и трговини свињама и подаци о постојећим кланицама;
- 11) средства и особље којима се располаже за контролу промета свиња унутар подручја, нарочито уколико угинуле или уништене свиње морају бити уклоњене са газдинства са којег потичу.

Ако заражено и/или угрожено подручје укључује део територије других држава, границе зараженог и угроженог подручја одредијују се у сарадњи са надлежним органима тих држава, односно планиране мере се усклађују и изводе уз координацију са службом суседне државе.

Како би се обезбедила добра информисаност унутар и ван зараженог и угроженог подручја постављају се видљиви знаци и упозоравајући натписи и користе средстава јавног информисања. На улазу у заражено газдинство организује се постављање упозорења о зараженом газдинству.

У националном и локалном кризном штабу чланови кризног штаба преузимају своје дужности у складу са задужењима из плана.

На основу епизоотиолошког увиђаја, доступних информација у вези са распоредом других газдинстава на којима се држе свиње и друге животиње, кланица, пијаца, кафилерија, фабрика сточне хране и других релевантних објеката, израђује се карта зараженог и угроженог подручја. У карту се уносе и подаци као што је број животиња на газдинствима, категорије свиња, врсте објеката, тип газдинства и други епизоотиолошки битни параметри. Ове карте служе најпре да се особама које доносе одлуке предоче могући развоји догађаја и сценарији и да се добије комплетан преглед ситуације на терену.

У зараженом подручју, на основу епизоотиолошког увиђаја и прикупљања свих значајних података идентификују се контактна газдинства и она која су у индиректном контакту. Приликом одређивања граница зараженог и угроженог подручја, узимају се у обзир сви епизоотиолошки параметри.

9. МЕРЕ КОЈЕ СЕ СПРОВОДЕ НА ЗАРАЖЕНОМ ПОДРУЧЈУ

9.1.На зараженом подручју наредиће се спровођење следећих мера:

- 1) попис свих газдинстава на којима се држе и узгајају свиње у што краћем року, вакцинација свих невакцинисаних свиња, као и свиња код којих је од последње вакцинације прошло више од шест месеци, обележавање и регистрација свих необележених свиња, након чега, у року од седам дана, ветеринарски инспектор мора да изврши надзор свих газдинства у зараженом подручју како би клинички прегледао свиње и проверио регистар свиња на газдинствима, спроведену вакцинацију и обележавање свиња;
- 2) забрану премештања и промета свиња, осим у посебним случајевима. Изузетно, ветеринарски инспектор може да одобри провоз свиња путем-саобраћајницом или железницом кроз заражено подручје, под условом да се провоз обавља без заустављања и истоваривања животиња. Одobreње се даје за свиње намењене за клање које долазе изван зараженог подручја и које се шаљу на клање без одлагања у кланицу која се налази у зараженом подручју;
- 3) чишћење и дезинфекција, што је пре могуће након контаминације, камиона и других превозних средства и опреме, коришћених за превоз свиња или других животиња или материјала који је могао бити заражен (лешеви, сточна храна, стајњак и сл.). Ни једно превозно средство које је било коришћено за превоз свиња не сме да напусти заражено подручје, а да претходно није очишћено, дезинфекцирано и прегледано, уз одobreње од стране ветеринарског инспектора;
- 4) забрану промета других животиња на и са газдинства без одobreња ветеринарског инспектора;
- 5) пријаву, без одлагања, сваке угинуле или болесне свиње на газдинству ветеринарском инспектору, који наређује спровођење одговарајућих испитивања у складу са Дијагностичким приручником Правилника;
- 6) забрану премештања свиња са газдинства на коме се држи док не истекне најмање 30 дана од спроведеног чишћења и прве дезинфекције заражених газдинстава, односно најмање 15 дана од спроведене вакцинације на том газдинству.
- 7) забрану промета семена, јајних ћелија и ембриона свиња са газдинстава унутар заражног подручја;
- 8) обавезно спровођење одговарајућих биосигурносних мера које су потребне за смањивање опасности од ширења вируса класичне куге свиња од стране сваке особе која улази или излази са газдинством.

9.2.Након истека периода од 30 дана Министарство може да одобри премештање свиња са газдинства и то само за директан превоз:

- 1) у кланицу, на хитно клање ако је могуће унутар зараженог или угроженог подручја,
- 2) у објекат за нешкодљиво уклањање или одговарајуће место где се свиње одмах уништавају, а њихови лешеви нешкодљиво уклањају под надзором ветеринарског инспектора,
- 3) у друге објекте унутар зараженог подручја, у посебним случајевима;

9.3Ако су мере из става 9.1. ове тачке на снази дуже од 30 дана због нових избијања болести, а као последица тих мера је угрожена добробит животиња или су се појавили други проблеми у узгоју свиња, на захтев власника

животиња, Министарство може да одобри отпремање свиња са газдинства из зараженог подручја, директно у објекте под следећим условима:

- 1) да су све свиње клинички прегледане, уз мерење телесне температуре и да је обављена контрола регистра, спроведених вакцинација у последњих 12 месеци и бројева ушних маркица свих свиња на газдинству;
- 2) да приликом прегледа и контроле нису утврђени никакви клинички знаци класичне куге свиња, да су све свиње обележене на прописан начин, да су све свиње вакцинисане и да је од последње вакцинације прошло не мање од 15 дана и не више од 6 месеци;
- 3) да се свиње отпремају у затвореним превозним средствима која је запечатио ветеринарски инспектор;
- 4) да су превозна средства и опрема одмах након превоза свиња очишћена и дезинфекцирана;
- 5) да је од свиња које треба да буду заклане или убијене узет довољан број узорака, у циљу потврђивања или искључивања присуства вируса класичне куге свиња на газдинству.

9.3. Када се свиње превозе директно у кланицу на хитно клање потребно је да:

- 1) ветеринарски инспектор на кланици буде обавештен о упућивању свиња у кланицу и да по њиховом приспећу у кланицу о томе обавести ветеринарског инспектора који је одобрио упућивање свиња на клање;
- 2) се допремљене свиње по доласку у кланицу држе и колу одвојено од других свиња;
- 3) ветеринарски инспектор на кланици током прегледа обрати посебну пажњу на клиничке знаке карактеристичне за класичну кугу свиња;
- 4) се свеже месо свиња које се ставља у промет преради у истом објекту или да се пошаље на прераду у други објекат који за то одреди Министарство. Пошиљка меса која се шаље у други објекат биће запечаћена пре стављања у промет и остати запечаћена током превоза, под надзором ветеринарског инспектора.

9.4. Време трајања наложених мера у зараженом подручју:

- 1) Мере у зараженом подручју остају на снази све док се на зараженим газдинствима не спроведе чишћење и дезинфекција;
- 2) Док се не на газдинствима у зараженом подручју спроведе клинички преглед свиња и узорковање крви, у циљу потврђивања или искључивања присуства вируса, најраније 30 дана након спроведеног чишћења и прве дезинфекције на зараженим газдинствима. Након добијања негативног резултата клиничких и лабораторисчких испитивања мере могу бити укинуте.

10. МЕРЕ КОЈЕ СЕ СПРОВОДЕ НА УГРОЖЕНОМ ПОДРУЧЈУ

10.1. На угроженом подручју спроводе се следеће мере:

- 1) попис свих газдинстава;
- 2) вакцинација свих невакцинисаних свиња, као и свиња код којих је од последње вакцинације прошло више од шест месеци;
- 3) обележавање и регистрација свих необележених свиња;

- 4) забрана промета свиња јавним и приватним путевима, осим уз одобрење Министарства које се може дати за свиње које се провозе путем или железницом кроз угрожено подручје, под условом да се провоз обавља без заустављања и истовара животиња, као и за свиње које потичу изван угроженог подручја а упућене су на неодложно (хитно) клање у кланицу која се налази на угроженом подручју;
- 5) чишћење и дезинфекција камиона и других превозних средстава и опреме која је коришћена при превозу свиња или других животиња или материјала који је могао бити контаминиран вирусом класичне куге свиња (нпр. лешеви, храна за животиње, стајњак) што је могуће пре након контаминације. Превозна средства, коришћена за превоз свиња не могу напустити угрожено подручје уколико нису претходна очишћена и дезинфекцирана;
- 6) забрана улаза и излаза на и са газдинства свим животињама током првих седам дана од одређивања граница угроженог подручја, без одобрења ветеринарског инспектора;
- 7) пријава, без одлагања, сваке угинуле или оболеле свиње и спровођење одговарајућих мера у складу са овим правилником;
- 8) забрана промета семена, јајних ћелија и ембриона свиња са газдинства унутар угроженог подручја;
- 9) одговарајуће биосигурносне мере које су потребне за смањивање опасности од ширења вируса класичне куге свиња од стране особа које улазе или излазе са газдинства.
- 10) забрана стављања у промет свиња са газдинства најмање 21 дан од спроведеног чишћења и завршне дезинфекције заражених газдинстава, односно 15 дана од спроведене вакцинације свиња.

10.2.Након истека периода од 21 дана, Министарство може да одобри премештање свиња са газдинства и то само за директан превоз:

- 1) на хитно клање у кланицу коју је одредило Министарство, ако је могуће унутар зараженог или угроженог подручја. Ако се свиње превозе у кланицу, по налогу ветеринарског инспектора, а уз одговарајућу документацију, месо закланих животиња мора да се обележи тако да се зна да потиче од тих свиња због његове касније употребе и одредишта;
- 2) у објекат за нешкодљиво уклањање или одговарајуће место, где се свиње одмах убијају на хуман начин, а њихови трупови нешкодљиво уклањају под надзором ветеринарског инспектора,
- 3) у посебним случајевима у друге објекте унутар зараженог или угроженог подручја.

10.3.Ако се мере из става 1. овог члана спроводе дуже од 30 дана због нових случајева избијања болести, а као последица тога је угрожена добробит животиња или су се појавили други проблеми у узгоју свиња, Министарство може, на основу захтева власника животиња, да одобри отпремање свиња са газдинства унутар угроженог подручја и то:

- 1) на хитно клање у кланицу коју је одредило Министарство и која се налази ако је могуће унутар зараженог или угроженог подручја;
- 2) у објекат за нешкодљиво уклањање или одговарајуће место, где се свиње одмах уништавају, а њихови лешеви нешкодљиво уклањају под надзором ветеринарског инспектора,

- 3) у друге објекте унутар зараженог или угроженог подручја, у посебним случајевима.

10.4. Време трајања наложених мера у угроженом подручју:

- 1) Мере у угроженом подручју остају на снази све док се на зараженим газдинствима не спроведе чишћење и дезинфекција;
- 2) Док се на свим газдинствима у угроженом подручју не спроведе клинички преглед свиња а по потреби узорковање крви, у циљу потврђивања или искључивања присуства вируса, најраније 20 дана након спроведеног чишћења и прве дезинфекције на зараженим газдинствима. Након добијања негативног резултата клиничких и лабораториских испитивања мере могу бити укинуте.

11. ПОСТУПЦИ ПРОВЕРЕ И УЗИМАЊА УЗОРАКА ПРЕ ДАВАЊА ОДОБРЕЊА ЗА ПРЕСЕЉЕЊЕ СВИЊА СА ГАЗДИНСТАВА СМЕШТЕНИХ У ЗАРАЖЕНОМ И УГРОЖЕНОМ ПОДРУЧЈУ И КАО И У СЛУЧАЈУ ДА СУ ТЕ СВИЊЕ ЗАКЛАНЕ ИЛИ УБИЈЕНЕ

11.1. У циљу одобравања пресељења свиња са газдинстава која се налазе у зараженом и угроженом подручју, свиње морају бити клинички прегледане.

Клинички преглед мора да буде:

- 1) обављен у периоду од највише 24 сата пре пресељења свиња,
- 2) обављен на репрезетативном броју животиња;
- 3) ако се ради о свињама које треба преселити на друго газдинство, прегледом треба обухватити и свиње у свим подјединицама у којима се држе свиње које се премештају. Ако се ради о свињама старијим од три или четири месеца тај преглед укључује и мерење телесне температуре. Минималан број свиња које треба прегледати мора да омогући, са сигурношћу од 95%, откривање ККС у тим подјединицама, ако је она присутна у 10% популације свиња. Ако се ради о приплодним крмачама, минималан број свиња које треба прегледати мора да омогући, са сигурношћу од 95%, откривање 5% преваленце у подјединици у којој се држе свиње које се премештају, а ако се ради о нерастовима, треба прегледати све нерастове који се селе. Када су прегледом обухвачене и свиње у подјединицама, као што је горе наведено, у свим подјединицама потребно је извршити клинички преглед свиња. Минималан број свиња у подједниницама које треба прегледати мора да омогући, са сигурношћу од 95%, откривање повишене телесне температуре, или других симптома који указују на сумњу на ККС, ако се она у подјединици појављује у преваленци од 20%. Ако се ради о приплодним крмачама и нерастовима, минималан број свиња које треба прегледати у подјединицама мора да омогући, са сигурношћу од 95%, откривање повишене телесне температуре или других симптома, ако се они у подјединици појављују у преваленци од 5%.
- 4) Од свиња пре него што се убију или закољу, за потребе спровођења серолошких испитивања потребно је узети узорке крви, а за спровођење вирусолошких тестова узорке крви и тонзила из сваке подјединице из које се свиње пресељавају. Минималан број узорака које треба узети мора да омогући, са сигурношћу од 95%, откривање 10% серопреваленце или преваленце вируса у свакој подјединици. Ако се ради о приплодним

крмачама или нерастовима, минималан број свиња чије узорке треба узети мора да омогући, са сигурношћу од 95%, откривање 5% серопреваленце или преваленце вируса у подјединици у којој се те свиње држе. Врсте узорака и тест који се употребљава, морају да буду у складу са упутствима Министарства, односно мора да се води рачуна о доступности дијагностичких тестова, њиховој осетљивости, као и о постојећој епизоотиолошкој ситуацији.

- 5) Ако су клинички знаци и постморталне промене које указују на ККС откривени пошто су свиње заклане или убијене, примењују се Поступци узимања узорака од свиња убијених приликом спровођења мера на сумњивом газдинству.

12. МЕРЕ КОЈЕ СЕ СПРОВОДЕ У СЛУЧАЈУ СУМЊЕ И У СЛУЧАЈУ ПОТВРДЕ КЛАСИЧНЕ КУГЕ СВИЊА У КЛАНИЦИ

12.1.Код сумње на појаву класичне куге свиња у кланици или превозном средству ветеринарски инспектор, без одлагања, врши епизоотиолошки увиђај и наређује мере, како би се потврдила или искључила сумња на појаву класичне куге свиња. Сумња да су животиње оболеле од класичне куге свиња на кланици поставља се на основу *ante mortem* и *post mortem* прегледа.

У случају сумње на појаву класичне куге свиња у кланици или превозном средству свиње ће одмах бити изоловане и стављене под надзор док резултати испитивања не буду познати и наредити следеће мере:

1. забрану даљег клања животиња;
2. задржавање свиња у депоима до искључивања сумње или потврђивања болести;
3. забрану промета свиња са кланице или у кланицу а по потреби и забрану стављања у промет других животиња из кланице;
4. забрану изношења трупова закланих свиња и меса свиња из кланице;
5. забрану изношења сточне хране, отпадака и опреме;
6. ограничење кретања људи са кланицу и у кланицу. Особе које напуштају кланицу могу је напустити само уз одобрење ветеринарског инспектора и под условима да је спроведен детаљан поступак деконтаминације (купање, пресвлачење, и друге биосигурносне мере);
7. забрану кретања возила са кланице или у кланицу, без одобрења ветеринарског инспектора. Возила, којима је дозвољен излазак из кланице морају бити детаљно опрана и дезинфекцирана;
8. постављање дезинфекцијоних баријера на улазу и излазу из објекта унутар кланице и на улазу и излазу из кланице;
9. спровођење епизоотиолошког увиђаја;

12.2. Епизоотиолошки увиђај мора да укључи следеће податке:

- 1) време могућег уласка болесних животиња у кланицу, односно праћење кретања болести уназад од момента откривања првог случаја;
- 2) могући извор ККС и евентуалну епизоотиолошку повезаност извора инфекције и свих осталих газдинстава са којих су свиње допремане на клање;
- 3) кретање људи, свиња, возила, лешева, меса, споредних производа клања и другог контаминираног материјала у периоду од сумње на појаву болести;
- 4) поседовање свиња код куће од стране запослених радника;

- 5) ако епизоотиолошка ситуација то налаже, како би се спречило ширење заразе изван кланице, наредиће се успостављање зоне под надзора око кланице, укључујући и примену одговарајућих мера на газдинствима која се налазе унутар зоне под надзором. Мере ће се примењивати све док се сумња на ККС не искључи односно док се не потврди присуство болести.

12.3. Када се потврди појава класичне куге свиња у кланици извршиће се:

- 1) уништавање, без одлагања, свих пријемчивих животиња у кланици или превозном средству;
- 2) проналажење и нешкодљиво уклањање под надзором ветеринарског инспектора меса свиња које су заклане у периоду између вероватног уноса вируса ККС у кланицу и спровођења наређених мера;
- 3) нешкодљиво уклањање лешева, трупова, унутрашњих органа и кланичног и животињског отпада пореклом од потенцијално заражених животиња;
- 4) чишћење и дезинфекција објекта, опреме и возила под надзором ветеринарског инспектора;
- 5) епизоотиолошки увиђај;
- 6) узорковање ради лабораториских испитивања (генетска типизација изолованог вируса класичне куге свиња);
- 7) спровођење мера из овог правилника на газдинству са кога потичу заражене свиње или трупови, као и на другим контактним газдинствима;
- 8) забрана допремања свиња на клање или стављање у промет до истека периода од 24 сата након чишћења и дезинфекције.

13. МЕРЕ КОЈЕ СЕ СПРОВОДЕ У СЛУЧАЈУ СУМЊЕ И У СЛУЧАЈУ ПОТВРДЕ КЛАСИЧНЕ КУГЕ СВИЊА У ПРЕВОЗНОМ СРЕДСТВУ

13.1. У случају када се постави сумња на ККС код животиња које су затечене у превозном средству, пошиљка животиња се враћа на газдинство одакле животиње потичу или се упућује на најближе газдинство на коме нема животиња и које мора бити добро изоловано. Животиње се стављају под службени надзор и наређују мере које су у случају сумње да је дошло до појављивања болести на газдинству. На газдинству ће остати мере на снази све док се ККС не искључи или се потврди присуство и болести док се на газдинству са ког животиње потичу спроводи детаљан епизоотиолошки увиђај и спроводе све мере утврђене кризним планом за газдинства на којима је постављена сумња на ККС.

14. МЕРЕ КОЈЕ СЕ СПРОВОДЕ У СЛУЧАЈУ СУМЊЕ И У СЛУЧАЈУ ПОТВРДЕ КЛАСИЧНЕ КУГЕ СВИЊА НА САЈМУ (ИЗЛОЖБИ СТОКЕ) ИЛИ СТОЧНОЈ ПИЈАЦИ

14.1. У случају сумње да је дошло до појаве ККС на сточној пијаци, сајму или изложби стоке, наређује се спровођење истих мера утврђених за случај сумње на да је дошло до појављивања ККС на било ком другом газдинству на коме се држи свиње и истовремено наредити следеће мере:

- 1) забрану даље продаје животиња;
- 2) нареди попис свих свиња по категоријама;
- 3) попис свих болесних и угинулих свиња;

- 4) забрану промета и ограничавање кретања свиња. Свиње морају бити задржане у оборима и кавезима у којима су затечене на сајму, односно улазак у објекте или напуштање објекта;
- 5) забрану промета других животиња на сајму, односно пијаци;
- 6) забрану изношења лешева са сајма, односно пијаце без одобрења надлежног ветеринарског инспектора;
- 7) забрану изношења сточне хране, отпадака и опреме којом се може ширити вирус ККС, осим по одобрењу ветеринарског инспектора;
- 8) ограничење кретања људи на сајму, односно пијаци осим уз одобрење надлежног ветеринарског инспектора, с тим да свака особа која улази или излази у објекат мора спровести одговарајуће личне биосигурносне мере деконтаминације и заштите од изношења инфективног агенса;
- 9) забрану кретања возила, осим уз одобрење ветеринарског инспектора, с тим да сва превозна средства морају бити дезинфекцирана пре изласка;
- 10) постављање дезинфекцијоних баријера на улазу у сточну пијацу односно сајам;
- 11) спровођење епизотиолошког увиђаја.

14.2. Епизотиолошки увиђај, односно спровођење наређених мере се пре свега односе на откривање порекла свиња и идентификовања свих могућих директних и индиректних контаката на газдинству порекла, односно спровођење потребних мера које се односе на сумње, односно потврду ККС на сајму, односно сточној пијаци и одговарајуће мере на газдинству са ког сумњиве, односно оболеле свиње потичу. Мере које се предузимају у циљу сузбијања и искорењивања ККС су идентичне као и оне које се примењују на другим газдинствима на којима је потврђена појава болести.

Ветеринарски инспектор наређује спровођење и других мера које су предвиђене и које се примењују у случају поступљања сумње на ККС, односно које се примењују када је присуство ККС потврђено на било ком газдинству на коме се држе свиње, укључујући и мере клиничког прегледа различитих категорија свиња;

15. ЕУТАНАЗИЈА (убијање животиња)

Еутаназију животиња спроводи обучено особље под надзором ветеринара или ветеринарског инспектора. За спровођење еутаназије мора бити обезбеђен довољан број људи, мора се користи исправна опрема и само одобрена средства за еутаназију. Приликом лишавања живота животиња, животиње не смеју да пате, односно не смеју да доживљавају физичку или психичку бол а мере присиле не смеју бити веће него што је то неопходно. До момента еутаназије са животињама се мора поступати хумано и уколико је потребно, обезбедити храну и воду за животиње. Сви поступци са животињама укључујући и кретање животиња, требају бити сведени на најмању меру.

Ветеринарски инспектор одлучује да ли ће се животиње убијати у затвореном простору или на отвореном при чему поступак треба обавити на неподводном тлу или непропусној подлози. Животиње се лишавају живота на неки од законом дозвољених начина. Приликом еутаназије треба водити рачуна о томе да не дође до повређивања особља које је ангажовано на пословима лишавања живота.

Губитак свести и смрт морају бити тренутни, ако се деси да животиња није тренутно усмрћена, поновни поступак мора бити такав да животиња приликом

освешћивања и поновног покушаја еутаназије не сме да осећа бол. Након завршетка еутаназије мора се проверити да ли су све животиње мртве.

Забрањено је усмрћивање животиња у присуству људи који нису директно ангажовани на спровођењу мера еутаназије, односно у присуству јавности.

За еутаназију свиња најприкладнији начин еутаназије је употребе електричне струје. Као метод може се користити и пиштол са пенетрирајућим клином или употреба регистрованих фармацеутска средства за еутаназију (Т-61). Најповољније место за примену пиштоља за омамљивање је одмах изнад средине црте која повезује унутрашње углове очију, у смеру продужене мождине.

Провера животних функција се обавља провером рада срца, акта дисања и провером корнеалног рефлекса. Одсуство животних функција и корнеалног рефлекса након 5 минута од еутаназије је сигуран знак смрти.

16. НЕШКОДЉИВО УНИШТАВАЊЕ ЛЕШЕВА И КОНТАМИНИРАНИХ ПРЕДМЕТА

16.1. Општи принципи нешкодљивог уништавања лешева и контаминираних предмета

Општи принцип за уништавање лешева је да се лешеви уништавају што хитније и што ближе локацији на којој се убијене животиње налазе. Треба избегавати разношење лешева на даље локације, а само када нема услова за уништавање животиња на лицу места лешеве превозити на друге локације, специјалним возилима и под условима који не дозвољавају цурење материјала и ширење узрочника болести у околини. Приликом транспорта лешева обавезно захтевати пратњу полиције.

Након спроведеног поступка уништавања лешева спроводи се детаљан поступак чишћења, прања и дезинфекције опреме и возила која су коришћена током поступка уништавања лешева као и самог простора на коме је спроведен поступак уништавања лешева. У случајевима када се лешеви уништавају у кафилерији транспорт се дозвољава само затвореним возилима специјалне намене која не дозвољавају цурење материјала. Возилима се обезбеђује посебна пратња у циљу спречавања ризика расејавања инфективног материјала. Након истовара ова возила морају бити темељно очишћена и дезинфекцирана.

Објекти из којих су лешеви уклоњени морају се што пре очистити и дезинфекцирати, укључујући и делове газдинства преко којих су се лешеви преносили или на којима су животиње боравиле. Остаци ткива или крви који су остали после убијања морају се такође уништити на исти начин као и сами лешеви. Након спроведеног поступка убијања животиња и уништавања лешева сва опрема и возила се подвргавају поступку чишћења, прања и дезинфекције.

16.2. Методе нешкодљивог уништавања лешева

16.2.1. Закопавање на лицу места

У областима где је закопавање могуће и дозвољено, закопавање може бити метод избора за нешкодљиво уништавање лешева. Јама мора бити припремљена што пре после потврђивања дијагнозе. Јама мора бити најмање три метара широка, шест метара дуга и четири метара дубока. Оквирно за закопавање једне одрасле свиње, у зависности од њене тежине потребно је ископати од 0.9 до 2.3 кубних метара земље. Приликом избора места за закопавање посебно треба водити рачуна о нивоу подземних вода, удаљености текућих и стајаћих вода и насеља. Ниво

подземних вода не сме бити виши од једног метра у односу на дно јаме. Удаљеност у односу на водотокове не сме бити мања од 50 метара док прве куће не смеју бити ближе од 30 метара. Сви био-разградиви материјали који се не могу дезинфекцирати закопавају се са лешевима животиња. Животињама се пре улагања у јаму мора отворити абдомен како би се спречило накупљање гасова и подизања нивоа јаме. Лешеви морају бити посугти слојем негашеног креча и потом слојем земље који не сме бити тањи од 1 метра. Да би се избегло стварање улегнућа након распадања лешева, на површини јаме се мора наслагати слој ископане земље и формирати хумка. Место где су животиње закопане мора бити означене на карти (геопозиционирано) и мора бити ограђено. Због могућег ризика по животну средину подаци о закопаним животињама морају се доставити и надлежној служби локалне самоуправе надлежне за комуналне послове, односно послове заштите животне средине. Предност оваквог метода уништавања лешева се огледа пре свега у томе што је јефтин и што не изискује велика материјална улагања. Међутим овај метод није погодан за уништавање већег броја животиња. Тада се могу правити и веће јаме на удаљеним местима у односу на газдинство али је код оваквог начина нешкодљивог уништавања ризик од загађења животне средине и ширења заразе значајно већи. Посебан проблем у оба случајева представља загађење подземних и текућих вода и земљишта азотом и амонијаком. Истраживања су показала да је ниво амонијак и азота непосредно уз ивицу јаме и до 2000 пута већи него што је нормалан налаз у земљишту. Време распадања закопаних лешева, у зависности од састава земљишта, траје и до 22 месеца.

16.2.2.Спаљивање

У случајевима када лешеве није могуће закопавати или транспортувати у кафилерију, лешеви се могу спаљивати. Најбоље је користити покретне инсинераторе. Постоје новији модели који у потпуности задовољавају стандарде заштите од загађења. Овакви уређаји су безбедни, не загађују околину и не производе непријатне мирисе. Предност је и то што се лако могу поставити у теренским условима а комплетан поступак нешкодљивог уништавања се дешава на лицу места. Недостатак оваквог начина је релативно ограничени капацитет али су врло прикладни за уништавање лешева код мањих епизоотија, у насељеним местима са мањим бројем свиња. Могућ метод је и спаљивање на ломачама. Пре спаљивања треба одредити локацију где ће се лешеви спаљивати, обезбедити довољно горива за сагоревање а лешеве пре спаљивања попрскати дезинфекцијоним раствором. При избору локације водити рачуна да дим и непријатни мириси не угрожавају насељена места и друге објекте. Место саљивања треба осигурати да не дође до избијања пожара и обезбедити инцидента противпожарна средства. Лешеви се на ломачи постављају тако да има довољно ваздуха за сагоревање, а потом натопе довољном количином горива да би што боље сагорели. Као подлога (чврсто гориво) се може користити угља, дрва, слама и сл. Испод основе ломаче, се ископају канали дубине 30 цм растојања 1 метар један од другог. Њихов положај је такав да се налазе у правцу доминантних ветрова и служе да би вентилацијом подстакло боље сагоревање. На основу ломаче се постави чврсто гориво (дрва, угља) а онда ређају лешеви и то слојевито. Слој лешева па слој горивог материјала. Када се формира, ломача се полије нафтам или машинским уљем и запали. Након завршеног спаљивања потребно је пепео закопати, а површину земље санирати. ОВАКАВ НАЧИН УНИШТАВАЊА ЛЕШЕВА ЈЕ НАЈНЕПРИКЛАДНИЈИ И НАЈРИЗИЧНИЈИ. Представља и велики проблем због загађења животне средине и ширења непријатних мириса у околину. Користити га у крајњој нужди и када друга ефикаснија и мање ризична решења нису доступна.

16.2.3. Кафилерија

Лешеви животиња се уништавају у кафилеријама, осим у изузетним случајевима када је лешеве могуће уништити само на лицу места и када за то постоје одговарајући безбедни услови. Лешеви се могу преносити до кафилерије само возилима специјалне намене која не дозвољавају цурење материјала изван возила. Кафилерија мора бити овлашћена да прерађује инфективни материјал. Овакав начин ако се спроводи у складу са строгим процедурама и посебним прописом и представља ефикасан начин уништавања лешева, безбедан по животну средину, за који је неопходно обезбеди услове и неопходна средства.

16.3. Уништавање инфективног материјала

Ђубре, органски и сви остали материјали које није могуће дезинфекцирати, а који су присутни на газдинству: простирка, сточна храна, разни отпаци, морају се уништити.

16.3.1. Простирка (стајњак)

У зависности од количине простирке, односно стајњак се могу закопавати заједно са лешевима убијених животиња или се слагати на гомили и подвргавати процесу биотермизације. Процес биотермизације заснива на активности аеробних термофилних бактерија које захтевају доволно влаге и кисеоника. Температура, коју производе аеробни микроорганизми, може да буде око 10°C виша у односу на температуру коју производе анаеробни микроорганизми, па приликом слагања стајњака водити рачуна да се обезбеде аеробни услови и доволно влаге у гомилама са простирком. Температура унутар гомиле достиже вредности од 45°C до 65°C. На газдинству треба изабрати локацију која се налази на непропусном терену и где нема могућности отицања течности из стајњака који ће се слагати. Ово место треба да буде изоловано од животиња односно да нема могућности да животиње дођу у контакт са одложеном простирком, као и за људе, осим за лица која су задужена за одлагање стајњака. У случају да овакво место не постоји на газдинству, уз одобрење ветеринарске инспекције, може се одредити место и изван газдинства под условом да је ризик разношења инфективног агенса занемарљив.

Пре изношења простирке из објекта, стеља се добро напрска раствором 2% NaOH. Гомиле са стајњаком, односно употребљеном простирком, се слажу у облику купе до висине око 1,20 цм. Употребљену простирку и стајњак слагати у растресите слојеве. Преко ове гомиле сложити слој од 25 цм неконтаминиране сламе, а затим слој од 25 цм неупотребљене простирке. Површину гомиле напрскати 2% NaOH у количини од 2л/м², прекрити пластичном фолијом и подвргнути процесу биотермизације у периоду од 42 дана. За дезинфекцију стајњака подесан је и 2% KOH. KOH је подесан и због чињенице да се употребом KOH неће нарушити минерални састав земљишта односно да не узрокује загађење земљишта. У летњем периоду на сваких 14 дана, а у зимском сваких 7 дана горње слојеве премештати у унутрашњост како би сви делови били подвргнути једнакој (вишој) температури. У случају да температура не може да пређе 45°C гомили се могу додавати: слама, сено, лишће, струготина, односно материјали богати кисеоником. Простирка се не сме износити са газдинства пре завршетка процеса биотермизације.

Простирика и ђубре се могу третирати врућом паром температуре 70° или се могу уништити, у зависности од количине и закопавањем. Дубина закопавања мора бити таква да не дозвољава приступ дивљих и домаћих животиња простирици.

16.3.2.Осока

Контаминирана осока се мора чувати на месту сабирања најмање 60 дана од последњег додавања инфективног материјала. Период чувања се може скратити само под условима да је третирана дезинфекцијенсима односно поступцима који ће сигурно уништити узрочнике болести. Поступак мора бити испоштован у потпуности и испраћен од стране ветеринарског инспектора. За дезинфекцију осоке може да се користи хлорамин, хлорни креч и натријум хипохлорит у количини од 120 г/м³. Минимално време излагања дезинфекцији је 20 минута. Најбољи ефекат уништавања је на температури осоке од 40-45°C.

16.3.3.Слама

Слама се може дезинфекцирати прскањем дезинфекцијенсом и покривањем стогова пластичним фолијама у периоду од 42 дана. Из практичних разлога једноставније је спалити сламу.

16.3.4.Сточна храна

Сточна храна се може уништавати на исти начин као и лешеви убијених или угинулих животиња.

Особе које су ангажоване на пословима убијања и уништавања лешева и другог контаминираног материјала, мора користити средства личне заштите и строго се придржавати процедуре. Сва заштитна одећа и друга опрема за једнократну употребу након завршетка послова мора бити уништена. Остале обућа и друга средства морају бити темељно дезинфекцирана и очишћена. Возила и опрема опрана и дезинфекцирана.

17.ДЕЗИНФЕКЦИЈА ЗАРАЖЕНОГ ГАЗДИНСТВА, ОБЈЕКАТА, ОПРЕМЕ И ВОЗИЛА

17.1. Општи принципи

Важан сегмент сузбијања заразе јесте и дезинфекција зараженог газдинства, објекта, опреме, возила, отпадног и другог контаминираног материјала.

Дезинфекцију треба организовати и спроводити у комбинацији са темељним механичким чишћењем и прањем при чему се увек треба придржавати општих принципа заштите здравља људства које је ангажовано на овим пословима. Особље, ангажовано на овим пословима мора да се строго придржава процедуре, да носи заштитну опрему и да свој контакт са контаминираним материјалима сведе на минимум. Са опасним средствима мора се руковати максимално опрезно.

Дезинфекција се спроводи као уводну (претходну), текућа и завршна.

Нешкодљиво уништавање лешева, дезинфекцију објекта и зараженог газдинства обављају специјализоване екипе ветеринарских станица, ветеринарских института и других организација овлашћених за обављање ДДДД послова (дезинфекције, дезинсекције, дератизације и деодорације) и ангажованих од стране Министарства. На овим пословима помоћ им пружају комуналне службе локалне самоправе и локални штабови цивилне заштите (Сектора за ванредне ситуације).

Сва лица која су ангажована на пословима дезинфекције морају бити квалификована за ове послове и адекватно опремљена заштитном одећом и опремом: заштитна одела, капе, гумене чизме, рукавице, наочаре, кецеле, маске. За дезинфекцију се мора користити исправна опрема која даје што богатију маглу дезинфекционог раствора: термално замагљивање, моторне механичке прскалице.

Код дезинфекције се треба строго придржавати и следећих општих принципа:

- 1) стельу, простирику и измет темељно натапати дезинфацијенсом. Прање и чишћење спроводити детаљно уз употребу четки при чему треба енергично и темељно четкати подове, зидове и плафоне. Када код је могуће, опрему треба демонтирати и детаљно прати и дезинфекцирати уз употребу четки. Сви делови газдинства, куда су пролазиле животиње, возила или људи, који су радили са болесним животињама, морају бити дезинфекцирани;
- 2) за дезинфекцију користити средства регистрована у земљи која проверено делују на узрочника болести, при чему треба водити рачуна да дезинфекционо средство не оштећује прибор, опрему и површине које се дезинфекцијују. Строго се придржавати упутства производа нарочито у делу који прописује време експозиције односно време деловања како дезинфекцијенаса тако и других супстанци које се користе за одмашћивање;
- 3) за распршивање дезинфекцијенаса користити исправне ручне или машинске прскалице које дају богату маглу при чему концентрација радног раствора мора бити таква да гарантује висок ниво ефикасности, у складу са препоруком производа;
- 4) након обављене дезинфекције обавезно треба издати потврду о извршеној дезинфекцији, како за возила тако и за газдинства;
- 5) поступак дезинфекције газдинства, објекта, опреме и возила мора се обављати под непосредним инспекцијским надзором републичке ветеринарске инспекције;

Све производне јединице, које су функционално и физички повезане са зараженим газдинством, морају бити дезинфекциране. Возила која су коришћена за животиња, хране за животиње, стајњака и другог контаминираног материјала морају бити дезинфекцирана.

17.2.Дезинфекција објекта у којима су се налазиле болесне животиње

17.2.2.Уводна (припремна) дезинфекција:

Одмах након завршетка поступка убијања животиња спроводи се поступак уводне дезинфекције објекта и опреме у којима су боравиле животиње. Све површине унутар објекта, укључујући опрему и убијене животиње напрскати раствором радног раствора дезинфекцијенса у количини од $1\text{л}/\text{м}^2$. Дезинфекционо средство избора за ову намену је 2% раствор NaOH. Оставити да дезинфекцијенс делује наредних 30 минута. Након истека овог периода започети изношење лешева.

У случају да се животиње убијене изван објекта, објекат напрскати раствором 2% NaOH, а животиње напрскати по завршетку поступка убијања и транспортовати до места нешкодљивог уништавања.

17.2.3.Механичко чишћење и прање

Након завршетка убијања животиња и изношења лешева из објеката приступа се детаљном механичком чишћењу објекта, а потом и прању. Циљ овог поступка је уклањање грубих нечистоћа и омогућавање што бољег контакта површина, које се дезинфекцију, и радног дезинфекционог раствора. Осим тога, органске материје на себе везују вирусне партикуле и смањују ефекат дезинфекције с обзиром на то да дезинфацијенс теже допира до узрочника болести.

С тим у вези мора се спровести чишћење и прање зидова, плафона и подова у циљу што комплетнијег одмашћивања и скидања органске материје. За прање се може користити вода под притиском којој су додата средства за одмашћивање. Приликом употребе воде под притиском избегавати накнадно контаминација већ очишћених површина због прскања течности са прљавих површина. За одмашћивање се може користити 3% топли раствор (55°C) NaCO₃ коме је додато 0,3% натријум мета силикат и уз употребу притиска од 80-100 бара. Опрему, зидове и подове прати до постизања „сензорне“ чистоће. Метална опрема као што су кавези може се деконтаминирати термичким третманом употребом пламена.

Сва опрема унутар објеката као што су: појилице, хранилице, елеватори и транспортери хране морају се оправити и третирати дезинфацијенсом најмање 24 сати. Најбоље је ову опрему прво раставити па онда оправити и дезинфекциковати. Очистити опрему за осветљавање У објекту је потребно очистити зидове и плафоне, као и опрему за осветљавање, с обзиром на то да су ови уређаји увек запрљани.

17.2.4. Текућа дезинфекција

После спровођења поступка уклањања грубе нечистоће и прања објекта и опреме приступа се дезинфекцији објекта и опреме. Дезинфекцијенс наносити равномерно и темељно на све површине: зидове, подове, плафоне, спољашње површине зидова. Водити рачуна и о количини нанетог дезинфекционог средства, концентрацији и експозицији. Поступак наношења дезинфекцијенаса поновити након 24 часа.

У објектима, код којих су подови направљени од водонепропусних материјала, као што су бетон, цигла, асфалт или други материјали, 2% раствор NaOH наносити у количини од $0.7\text{л}/\text{м}^2$. На водопропусне површине, као што су земљани подови, ако су набијени наносити раствор у количини од $1\text{л}/\text{м}^2$ а на ненабијене земљане подове у количини од $1.5\text{л}/\text{м}^2$.

Резервоари за воду морају се такође испразнити, оправити и дезинфекциковати.

Торњеви и силоси за храну морају се испразнити, оправити топлом водом под притиском и на крају фумигирати.

Возила се дезинфекцију после механичког чишћења и прања при чему посебну пажњу треба посветити, точковима, браницима, блатобранима и бочним странама возила.

Ситна опрема се може дезинфекциковати потапањем у дезинфекцијенс. Потопљена опрема треба да стоји у раствору потопљена најмање 4 часа.

17.2.5. Завршна дезинфекција

Завршна дезинфекција се спроводи седам дана после другог третмана газдинства, објекта, возила и опреме. Поступак је идентичан као и код текуће дезинфекције.

17.2.6. Листа дезинфекцијенаса који су активни против вируса класичне куге свиња, концентрације и препоруке за употребу:

- 1) натријум хидроксид: 2% раствор за дезинфекцију отворених површина, зидова, подова, делова опреме који су отпорни на натријум хидроксид, дезинфекцију точкова у дезинфекцијоним баријерама;
- 2) персирићетна киселина: 1-3% раствор за дезинфекцију подова, зидова, опреме, возила;
- 3) глутар алдехид: 2%;
- 4) натријум хипохлорит: 2% активне хлорне солуције за дезинфекцију опреме;
- 5) калцијум хипохлорит: 2% активне хлорне солуције за дезинфекцију опреме;
- 6) хидрохлорна киселина: 2%;
- 7) калцијум хипохлорит: 2-3% раствор за третман подова и зидова;
- 8) крезолна киселина: 2,2% раствор за третман подова;
- 9) формалин: 1%;
- 10) лимунска киселина: 0.2% раствор за дезинфекцију руку;
- 11) детергенти;

17.2.7..Евиденција о обављеној дезинфекцији

О обављеним пословима дезинфекције и утрошку средства за дезинфекцију обавезно је водити уредну евиденцију која треба да садржи:

- 1) назив утрошеног дезинферијенса;
- 2) количину утрошеног дезинфекцијоног средства;
- 3) концентрацију радног раствора
- 4) за сваку извршену дезинфекцију обавезно је издати признаницу власницима газдинства и возила;

17.2.8. Дезинферијенси који уништавају вирус ККС, концентрације и контактно време деловања

АКТИВНИ ПРИНЦИП	КОНЦЕНТРАЦИЈА	КОНТАКТНО ВРЕМЕ
Сапуни и детергенти	по препоруци производа	10 минута
Оксиданси: Натријумхипохлорит Клацијум хипохлорит	2-3% (20,000-30,000 ppm)	10-30 минута
Базе: Натријум хидроксид Калијум хидроксид	2%	10 минута
Киселине: Хидрохлорна киселина Лимунска киселина	2% 0.2%	10 минута 30 минута
Алдехиди: Глутар алдехид	2%	10-30 минута

17.2.9.Скала за израчунавање концентрације радног раствора NaOH према измереној pH вредности радног раствора

	pH радног раствора	Концентрација радног раствора у %
1.	12.7	0.5
2.	13.1	1
3.	13.5	2
4.	13.8	3

18. ПОНОВНО НАСЕЉАВАЊЕ СВИЊА НА ГАЗДИНСТВО НА КОМЕ СУ БОРАВИЛЕ ЗАРАЖЕНЕ ЖИВОТИЊЕ

18.1.Поновно насељавање свиња на газдинство на коме је била потврђена класична куга свиња може се извршити ако су спроведене све наређене мере и ако је протекло 30 дана од завршне дезинфекције држања свиња, при чему морају да буду испуњени следећи услови:

18.1.1.на газдинствима где се свиње држе у затвореним објектима, усљавају се свиње које потичу са газдинства на којима није било случајева класичне куге свиња у последњих шест месеци. Све свиње на газдинству морају бити усљене у року не дужем од 20 дана од почетка увођења свиња на газдинство. Након истека периода од 40 дана све свиње морају бити прегледане, а такође и извршено узорковање крви ради лабораторијских испитивања;

18.1.2.на газдинства на којима се свиње држе на отвореном или полуотвореном простору, прво се уводе сентинел свиње (невакцинисане свиње) која на газдинству проводе 40 дана. Након истека 40 дана, од ових животиња се узоркује крв ради серолошких испитивања. У периоду од 40 дана свиње несмеју да напуштају газдинство. У случају негативног налаза усљавају се свиње и наставља производни процес на газдинству.

18.1.3.да су свиње обележене и вакцинисане против класичне куге свиња при чему период од спроведене вакцинације не сме бити мањи од 15 дана ни дужи од 6 месеци;

Поновно насељавање свиња на газдинство на коме је била потврђена класична куга свиња, без претходног спровођења мере из става 1 ове тачке, може се извршити под условом да су спроведене све наређене мере које се примењују у случају појављивања класичне куге свиња на газдинству и ако је од чишћења и завршне дезинфекције протекло најмање 6 месеци. При доношењу овакве одлуке потребно је имати у виду процену епизоотиолошку ситуацију и постојање могућих ризика.



Упутство за паковање патолошког материјала и упућивање у лабораторију

Паковање узорака обављаће се на следећи начин:

- 1) примарну посуду (пластични контејнер) са узорком херметички затворити и ставити у већу секундарну водонепропусну посуду (већи контејнер) која се такође херметички затвара. За херметичко затварање може се користити парафин или адхезивна трака. Приликом процењивања величине примарне посуде рачунати и на потребну количину транспортног медија. Запремина примарне посуде не сме прелазити већу запремину од 500 мл или 500 грама.
- 2) спољашност контејнера дезинфекцирати.
- 3) између примарне посуде и секундарне посуде уметнути обичну или папирну вату у количини довољно да у случају лома примарне посуде може да упије сву количину садржаја.
- 4) примарна посуда се убацује у секундарну посуду. Секундарна посуда мора бити довољно јака и мора задовољавати IATA стандард који подразумева и тест пада са висине од 1.2 метара. Секундарна посуда мора бити водонепропусна и величине од најмање 100 милиметара спољашњег дијаметра.
- 5) секундарна посуда се пакује у спољашње паковање чија запремина не сме да прелази 4 литара односно 4 кг. По потреби може се користити за расхлађивање суви или влажни лед. У зависности од врсте леда, спољни суд, односно паковање, мора бити такво да пропушта CO₂, односно ако се користи влажни лед не дозвољава цурење. Секундарна посуда се у кутији фиксира стиропором или обичном хартијом.
- 6) спољна посуда, односно пакет мора бити правилно означенa. Ако се материјал шаље у међународну референтну лабораторију спољна посуда мора бити означенa на следећи начин: „ANIMAL PATHOGEN- PACKAGE TO BE OPENED AT THE Institute of Virology, Hannover Veterinary School, Bünteweg 17, 30 559 Hannover, GERMANY , IMPORTATION AUTHORISED BY LICENCE NUMBER (....*.....) ISSUED UNDER THE IMPORTATION OF ANIMAL PATHOGEN ORDER“. У простору назначеном за унос броја (....*.....) уноси се број за ткива и друге материјале AHZ/2074C/2004/3*. Како се ови лиценцни бројеви временом мењају референтна лабораторија мора с времена на време пре слања материјала да провери исправност броја.
- 7) приликом паковања користити индивидуалну заштитну опрему (заштитна одела, рукавице, маске и наочаре) и водити рачуна да не дође до контакта инфективног материјала са незаштићеним деловима тела. Након завршетка паковања извршити темељну дезинфекцију радног простора на коме је упакован материјал.

Материјал упакован на овакав начин задовољава услове паковања прописане Инструкцијом за паковање П650, тринадесета ревизије модела прописа Уједињених Нација који регулишу транспорт инфективних супстанци и безбедан је за слање, односно испуњава услове паковања прописане IATA 602 инструкцијом.

Узорке мора пратити Захтев за врстом лабораторијског испитивања који између осталог мора да садржи податке о животињској врсти, броју и врсту узорка и адресу пошиљаоца. Узорак, који се шаље у међународну референтну лабораторију мора да прати Упут односно пропратни акт Министарства. Узорак у међународну референтну лабораторију се шаље неком од специјализованих агенција за транспорт опасних материјала као што је ТНТ. Поред Упута Министарства, попуњава се и посебан образац који се добија од транспортне агенције, намењен царинским властима приликом уласка узорка у земљу дестинације.

Паковање материјала и припрему узорка за слање у међународну референтну лабораторију врши национална лабораторија за класичну кугу свиња, на захтев и уз одобрење Министарства.

Контакт телефон агенције ТНТ је 064 11 56 896.

УПУТСТВО ЗА ИЗРАДУ ДЕЗИНФЕКЦИНИХ БАРИЈЕРА

ПОШТОВАНИ ГРАЂАНИ!

У циљу заштите здравља ваших животиња и заштите ваше имовине молимо вас да на улазима у ваша дворишта и ваше објекте у којима држите свиње обавезно поставите дезинфекционе баријере ради дезинфекције возила, руку и обуће људи. Такође вас молимо да посете вашим домаћинствима, од стране посетиоца и суседа, сведете на минималну могућу меру и захтевате обавезну дезинфекцију руку, обуће и возила. На овај начин ћете заштити ваше животиње од избијања класичне куге свиња.

За израду дезинфекционих баријера можете користити следећу опрему и средства:

- 1) на улазу у двориште поставити слој сламе у дебљини од 15 центиметара или комад сунђера. Ако је могуће, дезинфекциона баријера треба делимично да буде укопана у земљу дубине око 15 цм. Величина дезинфекционе баријере односно газишта треба да буде таква да точкови возила могу да направе пун круг преко газишта и буду дезинфекцирани у целости (за путничко возило најмање 2 метара пута 1 метар, а за пољопривредна моторна и друга возила величину одредити у зависности од величине возила и обима највећих точкова)
- 2) за дезинфекцију возила треба користити масну соду (натријум хидроксид-жива сода) у раствору од 2%. Раствор се прави на следећи начин: на 9,8 литара обичне воде додати 200 грама масне соде. Након отапања соде раствор прелити преко слоја сламе или сунђера који је постављен на месту дезинфекционе баријере. Свакодневно вршите допуну течности у дезинфекцији баријери додавањем нових количина растворене соде. Приликом рада обавезно користити заштитне наочаре и гумене рукавице ради заштите руку од корозивног деловања масне соде (могу се користити заштитне рукавице и наочаре намењене за заштиту приликом руковања са хербицидима и средствима за заштите биља)
- 3) на улазу у двориште, када је температура изнад нуле, поставите посуду са раствором неког од комерцијалних дезинфикованих дезинфекцијенаца које можете купити у ветеринарској или хуманој апотеци. Када је температура испод нуле посуду унети у затворен простор, али обавезно захтевати од посетиоца да руке дезинфекцију овим раствором тако што ће те их посипати на улазу у ваше двориште. Уместо лимунске киселине може се користити и неки од готових комерцијалних препарата за дезинфекцију руку које можете набавити у ветеринарским станицама или некој од апотека.

ИЗЈАВА

лица која су боравила у зараженим или на заразу сумњивим двориштима или другим зараженим локацијама

Изјављујем да сам упознат са забраном, да по изласку из зона заражених и угрожених од класичне куге свиња, нећу посећивати ниједно газдинство, сајам, изложбу или било који други објекат у коме се држе свиње, најмање два дана од момента изласка из зараженог и угроженог подручја.

Обавезујем се да ћу непосредно пре напуштања угрожене зоне извршити детаљно прање аутомобила.

Обавезујем се да ћу сву своју обућу и одећу детаљно очистити и опрати одмах по доласку кући или на друго одредиште.

Изјаву дајем под пуном моралном, материјалном и кривичном одговорношћу свестан свих законских последица ако прекршим ову обавезу.

Датум и време напуштања
Угроженог подручја:

изјаву дао:

у _____

ЈМБГ _____



Република Србија
МИНИСТАРСТВО ПОЉОПРИВРЕДЕ, ШУМАРСТВА И ВОДОПРИВРЕДЕ

Управа за ветерину

Ветеринарска организација _____
Класификација: _____
Референтни број: _____

Датум и место: _____

Зона: заражена / угрожена / надзора (заокружити одговор)

ЗАПИСНИК

О извршеној контроли и попису свиња на газдинству власника _____
_____, а у вези са избијањем класичне куге свиња (ККС).

Контролу извршио:

1. ветеринар из надлежне ветеринарске станице/ Ветеринарска организација:
2. Ветеринарски инспектор _____

Власник/држалац животиња _____
Телефон: _____

Адреса:

Место: _____ Општина/град/насељено
место: _____

Странка је информисана о свом праву и обавези да учествује у свим фазама контроле као и своје право да се изјасни о свим чињеницама и околностима утврђеним од стране надлежног ветеринара/ветеринарског инспектора у овом инспекцијском надзору и поступку.

Контрола започето у: _____ часова

ИЗВЕШТАЈ

Након добијања извештаја Научног института за ветеринарство Србије / Нови Сад/ , број _____, од _____ којим се потврђује присуство вируса класичне куге свиња, сходно одредбама Правилника о утврђивању мера за рано откривање, дијагностику, спречавање ширења, сузбијање и искорењивање заразне болести класична куга свиња, као и начину њиховог спровођења ("Службени гласник РС", број: 102/09) и Решењу број: _____ од _____ директора Управе за ветерину којом се одређује заражено и угрожено подручје у којем се мора спровести контрола услова држања свиња као и попис свих газдинства на којима се држи свиње у полуупречнику од 3/10 км од места где је потврђено избијање класичне куге свиња, извршена је контрола на газдинству горе наведеног власника/ држаоца свиња.

На газдинству свиње се држи: екстензивно / интезивно/комерцијална фарма/

Ограђено двориште: **ДА / НЕ**

Контакт са дивљим свињама: **могућ / немогућ**

Свиње показују клиничке симптоме који указују на сумњу на ККС: **ДА / НЕ**

Примећени су следећи клинички симптоми (заокружити одговор):

- 1) Апатија **ДА/НЕ**;
- 2) Губитак апетита **ДА/НЕ**;
- 3) висока температура (изнад 40° С) **ДА/НЕ**;
- 4) Констипација/затвор **ДА/НЕ**;
- 5) Дијареја **ДА/НЕ**;
- 6) цијаноза ушију, ногу/доњи део тела **ДА/НЕ**.
- 7) Има ли кахектичних свиња на газдинству? **ДА / НЕ.**
- 8) Да ли је нека свиња угинула у последња два месеца? **ДА / НЕ**

Број свиња на газдинству

Крмаче (укупно)	Крмаче (супрасне)	Назимице	Сисанчад	Одлучена prasad	Свиње у првој фази това (35-70 кг)	Свиње у зavrшној фази това (преко 70 кг)	Вепров

Странка је упозната са обавезом да спроведе и поштује наложене мере како би се спречила појава и ширење вируса класичне куге свиња у складу са Правилником о мерама за откривање, контролу и искорењивање класичне куге свиња.

Странка је прочитала овај записник и нема/није имала примедбе на њега као ни на рад надлежног ветеринарског инспектора/овлашћеног ветеринара.

Контрола завршена дана _____ у _____ часова.

Потпис ветеринарског инспектора
/овлашћеног ветеринара

Потпис држаоца свиња



Република Србија
МИНИСТАРСТВО ПОЉОПРИВРЕДЕ, ШУМАРСТВА И ВОДОПРИВРЕДЕ
Управа за ветерину

Образац бр: _____

Датум: _____

СУМЊА НА КЛАСИЧНУ КУГУ СВИЊА

ИЗВЕШТАЈ О ЕПИЗООТИОЛОШКОМ ИСПИТИВАЊУ

1. Референтни број под којим је евидентирана сумња на ККС у записнику ветеринарског инспектора

2. Датум и време посете газдинства/објекта: _____

3. Име, адреса и број телефона ветеринарског инспектора који је водио записник:

4. Адреса газдинства или другог места где се сумња на избијање класичне куге свиња појавила:
_____ Телефон

5. Идентификациони број газдинства/објекта _____

6. Име и адреса власника/држаоца животиња/газдинства:
_____ Телефон _____

7. Разлози за сумњу _____

8. Име и адреса особе која је прва посумњала на присуство болести

9. Да ли се газдинство налази унутар заштићене зоне или у зони надзора
(угрожена зона)?

10. Име, адреса и број телефона овлашћеног ветеринара

11. Подаци о свињама које се држе на газдинству:

Категорија	Укупан број живих свиња на газдинству	Број свиња које имају симптоме	Број угинулих свиња
Вепрови			
Крмаче			
Крмаче (супрасне)			
Назимице			
Сисанчад			
Одличена прасад			
Свиње у првој фази това			
Свиње у завршној фази това (тежина за клање)			
Укупно			

12. Детаљи о другим животињама на газдинству:

Врста	Број	Да ли се држе у затвореним објектима/просторима?
Говеда		
Овце		
Козе		
Коњи и пони		
Магарци		
Пси		
Мачке		
Живина		
Зечеви		
Остало (наведи)		

13. Примећени клинички знаци болести (унети у одговарајуће поље број свиња које показују симптоме)

Симптоми	Крмаче (укупно)	Крмаче (супрасне)	Назимице	Прасад на сиси	Одлучена прасад	Свиње у првој фази това (35-70 кг)	Свиње у завршној фази това (преко 70кг)	Вепрови
Температура								
38 - 39° C								
39,1 - 40° C								
40,1 - 41° C								
41,1 – 42° C								
Губитак апетита								
Апатаџа								
Сомноленција (поспансост- слабост)								
Повраћање								
Пролив								
Затвор								

Афонија							
Кашаљ							
Тетурање и заношење задњих делова тела							
Тремор							
Абортус							
Исцедак из носа							
Исцедак из очију							
Цијаноза							
Груписање							

14. Патоморфолошке промене уочене на дан сутаназије свиња:

2 Патоморфолошке промене	Категорије свиња које показују патоморфолошке промене	Број свиња код којих су уочене патоморфолошке промене
Петехијална крварења		
Лимфни чворови (едематозни и хеморагични)		
Хипертрофија/увећање слезине		
Инфаркти слезине		
Улцерације црева		
Хеморагије бубрега		
Обилата крварења у трбушној дупљи		
Енцефалитис		
Остало (навести)		

15. Скица распореда просторија у којима се чувају свиње

1. Навести број и категорију свиња по просторији/објекту
2. Навести бројеве ушних маркица по просторији/објекту
3. Навести локацију свиња које су показивале знаке болести у свакој просторији/објекту (нпр. заокружити одговарајући број ушне маркице и додати "оболела")

4. Означити свиње које су уведене на газдинство у току последњих 6 месеци (нпр. заокружити одговарајућу ушну маркицу и додати датум увођења на газдинство)

16. **Тип газдинства и анамнеза:**

	Укупан број свиња у време сумње на ККС или у време убијања свиња
Прасад	
Прасад до 50kg тежине /живи/	
Прасад тежа од 50 kg /живи/	
Крмаче (супрасне или не)	
Вепрови	

a) Тип узгоја нагаздинству:

1. приплод
2. тов
3. производња прасади
4. остало (навести) _____

b) Тип газдинства:

1. организована производња (комерцијална фарма)
2. кооператива
3. мала фарма (сеоско газдинство)
4. остало (навести) _____

c) Да ли се сумњиве животиње хране помијама?

ДА

НЕ

d) Начин осемењивања свиња у последњих 6 месеци

e) Осемењивање свиња у последњих 6 месеци

Датум	Порекло семена за вештачко осемењивање
Датум	Порекло семена за вештачко осемењивање
Датум	Порекло семена за вештачко осемењивање
Датум	Порекло семена за вештачко осемењивање
Датум	Порекло семена за вештачко осемењивање
Датум	Порекло семена за вештачко осемењивање

17. Списак потенцијално заражњих газдинстава са свињама и њихова удаљеност од газдинства сумњивог на ККС

18. Узорци послати на лабораторијска испитивања

Напомена: Листа ушних маркица свих убијених свиња ће бити укључена у Извештај „Убијање свиња“

19. Кретање свиња. Долазак и одлазак свиња са газдинства у последњих 2 месеца:

а) Долазак свиња на газдинство:

Датум увођења свиња на газдинство	Категорија и број ушне маркице уведеног свиња	Порекло: Име и адреса власника, ИД газдинства са кога потичу свиње	Да ли су уведене свиње показивале било какве симптоме који указују на ККС? (ДА / НЕ)

6. Одлазак свиња са газдинства или стављање у промет

Датум одласка свиња са газдинства	Категорија и број ушне маркице свиња које су напустиле газдинство	Одредиште: Име и адреса власника/држаоца, ИД газдинства, кланице, сточне пијаце или другог места одласка свиња	Име и адреса превозника

--	--	--	--

20. Кретање људи, производа, отпада, стајњака, возила, опреме са и на газдинство у последњих 2 месеца:

а) Долазак на газдинство

б) Кретање са газдинства:

21. Да ли постоји основана сумња да је газдинство заражено класичном кугом свиња?

22. Колико дуго је болест присутна на? (по процени одговорне особе)

23. Који је вероватан/могућ извор инфекције?

24. Да ли је потребно, у смислу превентивних мера, увести хитне мере забране на газдинствима која могу бити извор инфекције или су угрожена?

Списак газдинстава на којима се примењују мере забране кретања и друге мере

Идентификациони број газдинства	Адреса газдинства	Име, адреса и број телефона власника/држаоца

Потпис ветеринарског
инспектора/овлашћеног ветеринара:

Потпис власника/држаоца животиња



Република Србија
**МИНИСТАРСТВО ПОЉОПРИВРЕДЕ,
ШУМАРСТВА И ВОДОПРИВРЕДЕ**
Управа за ветерину

Класична куга свиња (ККС) – ОБРАЗАЦ ЗА УЗОРКОВАЊЕ

Датум узорковања:	Адреса:
Држалац:	Телефон:
Место:	Општина:
Власник:	Адреса:
Телефон	
Ветеринар који је узео узорке:	
Ветеринар који је доставио узорке ветеринарском институту:	
Датум узорковања:	
Овлашћена ветеринарска организација орган	
Телефон:	

Сврха узорковања (означити одговарајуће поље):

ИД газдинства:

- Прва сумња на ККС у овој области
- Нова сумња на ККС у угроженој зони/зараженој зони
- Узорковање за време убијања свиња
- Узорковање свиња пре њиховог уклањања /непосредног убијања
- Узорковање пре укидања мера у зраженој/угроженој зони
(*Навести законски основ*)

- Узорковање сентинел /eng. sentinel/ животиња
- Узорковање на контактним газдинствима
(датум: _____)
- Узорковање мртвих/болесних животиња како би се искључила ККС
- Узорковање у случају сумње на ККС у току ‘post mortem’ инспекцијске контроле на кланици
- Узорковање свиња када антибактеријска терапија у трајању од 5 дана није постигла резултате
- Узорковање сумњивих свиња без клиничких знакова ККС
- Узорковање сумњивих свиња које показују клиничке знакове ККС
- Узорковање свиња када је неопходно да се искључи ККС (унети разлог узорковања):

Клинички знаци типични за ККС су видљиви у току
узорковања: ДА/НЕ (заокружити)
Опишите видљиве клиничке знаке:

Патоанатомске знаке типичне за ККС су видљиве у току
узорковања: ДА/НЕ (заокружити)

Опишите видљиве патоанатомске знаке:

ИДЕНТИФИКАЦИЈА УЗОРАКА							
Бр	Идентификација узорака (број ушне маркице)	Врста узорка	Категорија свиња	Бр	Идентификација узорака (број ушне маркице)	Врста узорка	Категорија свиња
1				11			
2				12			
3				13			
4				14			
5				15			
6				16			
7				17			
8				18			
9				19			
10				20			

Захтевана испитивања/тестови (означити одговарајуће поље):

- Серолошка испитивања
- Серолошка испитовања укључујући тест вирус неутрализације(eng.VNT)
- Вирусолошка испитивања
- Детерминација генотипа вируса ККС

Потпис особе која је узела узорке



Република Србија
МИНИСТАРСТВО ПОЉОПРИВРЕДЕ,
ШУМАРСТВА И ВОДОПРИВРЕДЕ
Управа за ветерину

ПОТВРЂЕНА КЛАСИЧНА КУГА СВИЊА КОД ДОМАЋИХ СВИЊА

ИЗВЕШТАЈ О ЕПИЗООТИОЛОШКОМ ИСПИТИВАЊУ

(мора бити попуњен најкасније за време убијања свиња на зараженом газдинству)

1. Референтни број под којим је евидентиран случај избијања болести:

2. Адреса зараженог газдинства:

3. Јединствени идентификациони број газдинства: _____

4. Географске координате: x координате _____
у координате _____

5. Име, презиме, адреса и број телефона власника/држаоца свиња:

6. Идентификациони број, адреса и детаљи осталих газдинстава која су регистрована на истог држаоца:

1. Детаљи о свињама на газдинству:

Категорија	Укупан број свиња на газдинству	Број свиња које се показале симптоме ККС	Број угинулих свиња
Вепрови			
Крмаче			
Крмаче (супрасне)			
Назимице			
Сисанчад			
Одлучена прасад			
Свиње у првој фази това			
Свиње у завршној фази това(тежина)			
Укупно			

7.1. Детаљи о осталим животињама на газдинству:

Врсте	Број	Да ли се држе у затвореним објектима/просторима?
Говеда		
Овце		
Козе		
Коњи и пони		
Магарци		
Пси		
Мачке		
Живина		

Зечеви		
Остало (наведи)		

8. Клинички знаци болести примећени након потврђивања ККС/на дан убијања
(унети у одговарајуће поље број свиња које показују симптоме):

Симптоми	Крмаче (укупно)	Крмаче супрасне	Назимице	Сисанчад	Одлучена прасад	Свиње у првој фази това (35- 70кг)	Свиње у зavrшној фази това (преко 70кг)	Вепрови
Губитак апетита								
Апатија								
Сомноленција/немоћ								
Температура								
38 - 39° C								
39,1 - 40° C								
40,1 - 41° C								
41,1 – 42° C								
Повраћање								
Дијареја								
Констипација/затвор								
Дезориентација								
Абортус								
Поремећаји у гравидитету								
Кашаљ								
Исцедак из очију								
Epiphora/Прекомерна секреција суза								
Цијаноза								
Секрет из носа								
Поремећаји ЦНС-а								
Груписање								
Респираторни симптоми (тешко дисање, гласно дисање/хркање)								
Несигурност у задњим ногама								
Дрхтање								
Остало(навести)								

9. Патоморфолошке промене уочене на дан убијања:

3 Патоморфолошке промене	Категорије свиња које показују патоморфолошке промене	Број свиња код којих су уочене патоморфолошке промене
Петехијална крварења		
Лимфни чворови (едематозни и хеморагични)		
Хипертрофија/увећање слезине		
Инфаркти слезине		
Улцерације црева		
Хеморадије бубрега		
Обилата крварења у трбушној дупљи		
Енцефалитис		
Остало (навести)		

10. Узорци послати на лабораторијска испитивања

Свиња (ушна маркица)	Ткива/узорци послати на испитивање					
	Крв	Тонзиле	Бубрег	Слезина	Лимфни чворови	Илеум

Напомена: морају се чувати подаци о свим убијеним животињама у дијагностичке сврхе.

11. Скица распореда просторија у којима се чувају свиње – прилог уз тачку 11

1. Наведи број и категорију свиња по просторији/објекту
2. Наведи бројеве ушних маркица свиња по просторији/објекту

3. Наведи локацију свиња које су показивале знаке болести у свакој просторији/објекту (нпр. заокружити одговарајући број ушне маркице и додати "оболела")

4. Означити свиње које су уведене на газдинство у току последњих 6 месеци (нпр. заокружити одговарајућу ушну маркицу и додати датум увођења на газдинство)

12. Детали на газдинству:

	Укупан број свиња у време сумње на ККС или у време убијања свиња
Прасад	
Прасад до 50кг тежине /живи/	
Прасад тежа од 50 кг /живи/	
Крмаче (супрасне или не)	
Вепропри	

- a) Тип узгоја нагаздинству:

 1. приполд
 2. тов
 3. производња прасади
 4. остало (навести) _____

b) Тип газдинства:

 1. организована птоизводња (комерцијална фарма)
 2. кооператива
 3. мала фарма (сеоско газдинство)
 4. остало (навести) _____

c) Да ли се сумњиве животиње хране помијама?

ДА

HE

- d) Начин осемењивања свиња у последњих 6 месеци

- е) Осемењивање свиња у последњих 6 месеци

Датум Порекло семена за вештачко осемењивање

Датум Порекло семена за вештачко осемењивање

**13. Списак потенцијално заражених газдинства са свињама и њихова
удаљеност од газдинства на коме је потврђена ККС**

Име власника, адреса, ИД газдинства	Удаљеност у метрима од газдинства на коме је потврђена ККС	x,y координате

14. Датум убијања свиња:

Категорија	Укупан број свиња по категорији	Укупан број свиња које су показивале симптоме ККС	Укупан број узетих узорака
Вепрови			
Крмаче			
Супрасне крмаче			
Назимице			
Прасад сисанчад			
Одлучена прасад			
Свиње у првој фази това			
Свиње у завршној фази това (тежина за клање)			
Укупно			

15 Кретање свиња. Долазак и одлазак свиња са газдинства у последњих 2

месеца:

а) Долазак свиња на газдинство:

Датум увођења свиња на газдинство	Категорија и број ушне маркице уведеног свиња	Порекло: Име и адреса власника, ИД газдинства са кога потичу свиње	Да ли су уведене свиње показивале било какве симптоме који указују на ККС? (ДА / НЕ)

6. Одлаза свиња са газдинства или стављање у промет

Датум одласка свиња са газдинства	Категорија и број ушне маркице свиња које су напустиле газдинство	Одредиште: Име и адреса власника/држаоца, ИД газдинства, кланице, сточне пијаце или другог места одласка свиња	Име и адреса превозника

20. Кретање људи, производа, отпада, стајњака, возила, опреме са и на газдинство у последњих 2 месеца:

а) Долазак на газдинство

б) Кретање са газдинства:

17. Који је вероватан/могућ извор инфекције?

Навести: _____

18. Да ли је потребну, у смислу превентивних мера, увести хитне мере забране на газдинствима која могу бити извор инфекције или су угрожена?

Списак газдинстава на којима се примењују мере забране

19. Процењени датум прве изложености вирусу ККС:

20. Јесу ли одговарајуће безбедносне мере предузете на зараженом газдинству, укључујући постављање натписа упозорења и дезинфекцијоних баријера на улазу и излазу?

21. Које додатне мере је потребно предузети?

22. Да ли су идентификовани проблеми у вези са одлагањем/уништавањем лешева животиња на зараженом газдинству (навести)?

23. Ако јесу, какав је савет дат?

24. Да ли су идентификовани проблеми у вези чишћења и дезинфекције на зараженом газдинству (навести)?

25. Ако јесу, какав је савет дат?

26. Који је дезинфицијенс коришћен за дезинфекцију?

27. Дали је завршена финална дезинфекција, када (датум) и који је дезинфицијенс коришћен?

28. Јесу ли предузете мере како би се спречио контакт свиња са течним стајњаком и ђубривом из зараженог газдинства?

29. Да ли је спроведена дератизација на зараженом газдинству? Ако јесте, када (датум)?

30. Да ли је идентификован извор заразе на зареженом газдинству?

31. Јесу ли на следећим газдинствима уведене забране и да ли су контролисана у сврху надзора:

а) Газдинства са којих су свиње допремљене на заражено газдинство, у задњих 2 месеца пре појављивања симптома?

ДА НЕ

б) Газдинства која је посетило возило за транспорт животиња на зараженом газдинству?

ДА НЕ

в) Газдинства са којих су на заражено газдинство допремљени животињски производи, отпад, опрема или остало што би могло пренети инфекцију, а у задњих 2 месеца пре појаве симптома ?

ДА НЕ

г) Газдинства на која су допремљене свиње из зараженог газдинства у задњих 2 месеца пре појаве симптома? 2

ДА НЕ

д) Газдинства која су у задњих 2 месеца пре појаве симптома посетиле особе које живе и раде на зараженом газдинству, ветеринари или друге особе које су из биоло који разлога долазиле у контакт са свињама, а посетиле су заражено газдинство у овом периоду?

ДА НЕ

ђ) Газдинства која су у опасности због директног или индиректног контакта са зараженим газдинствима, преко сточних пијаци, у току задњих 2 месеца пре појаве симптома?

ДА НЕ

32. Да ли је неопходно применити мере контроле и забране и на осталим газдинствима?

33. Ако јесте, обезбедите списак ових газдинстава. Списак приложити као прилог.

34. Какав је режим узорковања наложен од стране ветеринарског инспектора на газдинствима у зони надзора?

35. Да ли је препоручено превентивно клање пријемчивих животиња сумњивих на ККС, које још увек не показују клиничке знаке болести, а налазе се на газдинствима са високим ризиком изложености инфекцији ?

Име, адреса и број телефона ветеринарског инспектора:

Потпис: _____

Датум: _____



Република Србија
**МИНИСТАРСТВО ПОЉОПРИВРЕДЕ,
ШУМАРСТВА И ВОДОПРИВРЕДЕ**
Управа за ветерину

**КЛИНИЧКО ИСПИТИВАЊЕ НА КЛАСИЧНУ КУГУ СВИЊА
ПРЕ ОДОБРЕЊА ЗА ПРЕМЕШТАЊЕ СВИЊА СА ГАЗДИНСТВА
И/ИЛИ УПУЋИВАЊА НА КЛАЊЕ**

Број протокола:

ИЗВЕШТАЈ

1. Датум испитивања:

2. Име, адреса и телефон ветеринарског инспектора/овлашћеног ветеринара који је извршио клиничко испитивање:

3. Адреса газдинства:

Телефон:

4. Идентификациони број газдинства:

5. Име и адреса власника/држаоца животиња/газдинства:

Телефон

6. Да ли има закржљалих свиња на газдинству? **ДА / НЕ**

7. Да ли је нека свиња угинула у последња два месеца? **ДА / НЕ**

8. Ако је било угинућа навести колико:

9. Навести узрок угинућа ако је био познат:

Број животиња на газдинству

Крмаче (укупно)	Крмаче (супрасне)	Назимице	Прасад на сиси	Одлучена прасад	Свиње у првој фази това (35-70 кг)	Свиње у зavrшној фази това (преко 70 кг)	Вепрови

10. Измерена телесна температура свиња (у колону 'температура' унесите број свиња у складу са понуђеним температурним интервалом)

11. Локација газдинства: а) заражена зона б) угрожена зона

Симптоми	Крмаче (укупно)	Крмаче (супрасне)	Назимице	Прасад на сиси	Одлучена прасад	Свиње у првој фази това (35-70кг)	Свиње у завршној фази това (преко 70кг)	Вепро
Температура								
38 - 39° C								
39,1 - 40° C								
40,1 - 41° C								
41,1 – 42° C								
Губитак апетита								
Апатаија								
Сомноленција (поспаност-слабост)								
Повраћање								
Пролив								
Затвор								
Афонија								
Кашаљ								
Тетурање и заношење задњих делова тела								
Тремор								
Абортус								
Исцедак из носа								
Исцедак из очију								
Цијаноза								
Груписање								

Потпис ветеринарског инспектора/овлашћеног ветеринара:

Потпис власника/држаоца животиња



Република Србија
МИНИСТАРСТВО ПОЉОПРИВРЕДЕ,
ШУМАРСТВА И ВОДОПРИВРЕДЕ
Управа за ветерину

Број протокола: _____

**КЛИНИЧКО ИСПИТИВАЊА СВИЊА НА КЛАСИЧНУ КУГУ
СВИЊА ПРЕ УКИДАЊА МЕРА КОЈЕ СЕ ПРИМЕЊУЈУ У
ЗАРАЖЕНОМ/ УГРОЖЕНОМ ПОДРУЧЈУ**

Број протокола: _____

ИЗВЕШТАЈ

1. Датум испитивања: _____

2. Име, адреса и телефон ветеринарског инспектора/овлашћеног ветеринара који је извршио клиничко испитивање:

3. Адреса газдинства: _____

Телефон: _____

4. Идентификациони број газдинства: _____

5. Име и адреса власника/држаоца животиња/газдинства:

Телефон _____

6. Да ли има закржљалих свиња на газдинству? **ДА / НЕ**

7. Да ли је нека свиња угинула у последња два месеца? **ДА / НЕ**

8. Ако је било угинућа навести колико: _____

9. Навести узрок угинућа ако је био познат: _____

Број животиња на газдинству

Крмаче (укупно)	Крмаче (супрасне)	Назимице	Прасад на сиси	Одлучена прасад	Свиње у првој фази това (35-70 кг)	Свиње у зavrшној фази това (преко 70 кг)	Вепрови

12. Измерена телесна температура свиња (у колону ‘температура’ унесите број свиња у складу са понуђеним температурним интервалом)

13. Локација газдинства: а) заражено подручје б) угрожено подручје

Симптоми	Крмаче (укупно)	Крмаче (супрасне)	Назимице	Прасад на сиси	Одлучена прасад	Свиње у првој фази това (35-70 кг)	Свиње у зavrшној фази това (преко 70кг)	Вепрови
Температура								
38 - 39° C								
39,1 - 40° C								
40,1 - 41° C								
41,1 – 42° C								
Губитак апетита								
Апатаџа								
Сомноленција (поспансост- слабост)								
Повраћање								
Пролив								
Затвор								
Афонија								
Кашаљ								
Тетурање и заношење задњих делова тела								
Тремор								
Абортус								
Исцедак из носа								
Исцедак из очију								
Цијаноза								
Груписање								

Потпис ветеринарског инспектора/овлашћеног ветеринара:

Потпис власника/држаоца животиња _____



Република Србија
**МИНИСТАРСТВО ПОЉОПРИВРЕДЕ,
ШУМАРСТВА И ВОДОПРИВРЕДЕ**
Управа за ветерину

На основу члана 64. и 65. Закона о ветеринарству ("Службени гласник Републике Србије", број: 91/05, 30/10, 93/12 и 17/19-д.закон), члана 9, 10. и 11. Правилника о утврђивању мера за рано откривање, дијагностику, спречавање ширења, сузбијање и искорењивање заразне болести класична куга свиња, као и начину њиховог спровођења ("Службени гласник РС", број: 102/09) члана 136. Закона о општем управном поступку ("Службени лист СРЈ", број: 18/16 и 95/18-аутентично тумачење) и Решења министра о овлашћењу број _____ од _____ директор Управе за ветерину Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде доноси

РЕШЕЊЕ

I Подручје полупречника 3 км око жаришта заразе у насељеном месту _____, општина проглашава се **ЗАРАЖЕНИМ ПОДРУЧЈЕМ** од заразне болести **КЛАСИЧНЕ КУГЕ СВИЊА** и обухвата следећа насељена места: _____ (навести насељена места), укључујући и све објекте изван насељених места обухваћене подручјем од 3km.

II Подручје полупречника 10 км око жаришта заразе у насељеном месту _____, општина....., проглашава се **УГРОЖЕНИМ** од заразне болести **КЛАСИЧНЕ КУГЕ СВИЊА** и обухвата следећа насељена места: _____ (навести насељена места), укључујући и све објекте изван насељених места обухваћене подручјем од 10km.

III Саставни део овог решења чини географска карта са уцртаним насељеним местима, објектима и границама зараженог и угроженог подручја.

II На **ЗАРАЖЕНОМ** подручју, ради сузбијања и искорењивања класичне куге свиња спроводиће се следеће мере:

- 1) попис свих газдинстава на којима се држе и узгајају свиње;
- 2) вакцинација свих невакцинисаних свиња, као и свиња код којих је од последње вакцинације прошло више од шест месеци, обележавање и регистрација свих необележених свиња;
- 3) забрана премештања и промета свиња, осим у случајевима у складу са правилником;
- 4) забрана улаза и излаза других домаћих животиња на и са газдинства без одобрења ветеринарског инспектора;
- 5) пријава сваке угинуле или болесне свиње на газдинству;
- 6) забрана стављања у промет свиња са газдинства на коме се држе док не истекне најмање 30 дана од спроведеног чишћења и дезинфекције заражених газдинстава, односно најмање 15 дана од спроведене вакцинације на том газдинству;

7) забрана промета семена, јајних ћелија и ембриона свиња са газдинстава;

8) обавезно спровођење одговарајућих биосигурносних мера које су потребне за смањивање опасности од ширења вируса класичне куге свиња од стране сваке особе која улази или излази са газдинства;

9) чишћење и дезинфекција камиона и других превозних средства и опреме, коришћених за превоз свиња или других животиња или материјала који је могао бити заражен (лешеви, сточна храна, стајњак и сл.);

10) Забрана употребе помија у исхрани свиња.

III На УГРОЖЕНОМ подручју, ради спречавања појаве класичне куге свиња спроводиће се следеће мере:

1) попис свих газдинстава на којима се држе и узгајају свиње;

2) вакцинација свих невакцинисаних свиња, као и свиња код којих је од последње вакцинације прошло више од шест месеци, обележавање и регистрација свих необележених свиња;

3) забрана премештања и промета свиња, осим у случајевима у складу са правилником;

4) забрана улаза и излаза домаћих животиња других врсти на и са газдинства током првих 7 дана од одређивања граница угроженог подручја, без одobreња ветеринарског инспектора;

5) пријава сваке угинуле или болесне свиње на газдинству;

6) забрана стављања у промет свиња са газдинства на коме се држе док не истекне најмање 21 дана од спроведеног чишћења и дезинфекције заражених газдинстава, односно најмање 15 дана од спроведене вакцинације на том газдинству;

7) забрана промета семена, јајних ћелија и ембриона свиња са газдинстава;

8) обавезно спровођење одговарајућих биосигурносних мера које су потребне за смањивање опасности од ширења вируса класичне куге свиња од стране сваке особе која улази или излази са газдинства;

9) чишћење и дезинфекција камиона и других превозних средства и опреме, коришћених за превоз свиња или других животиња или материјала који је могао бити заражен (лешеви, сточна храна, стајњак и сл.);

10) Забрана употребе помија у исхрани свиња.

IV На подручју општине/а до престанка заразе спроводиће се следеће мере:

1) појачана ветеринарско-санитарна контрола газдинстава, транспортних средстава, места на којима се врши промет свиња;

2) контрола вакцинације и вакцинација свих невакцинисаних свиња, као и свиња код којих је од последње вакцинације прошло више од шест месеци, обележавање и регистрација свих необележених свиња;

3) пријава сваке угинуле или болесне свиње на газдинству.

4) Забрана употребе помија у исхрани свиња.

V Мере убијања (еутаназије) свиња, чишћење и дезинфекцију објекта у којима су свиње држане, транспортних средстава, опреме, стеље, стајњак итд, на зараженом и контактним газдинствима врши ће из

VI Мере на зараженом подручју остају на снази све док се не спроведе клинички преглед свиња, контрола спроведене вакцинације и обележавања свиња на зараженом подручју, а који се спроводе 30 дана након чишћења и прве дезинфекције зараженог газдинства.

VII Мере на угроженом подручју остају на снази све док се не спроведе клинички преглед свиња, контрола спроведене вакцинације и обележавања свиња на зараженом подручју, а који се спроводе 20 дана након чишћења и прве дезинфекције зараженог газдинства.

ДОСТАВИТИ:

1. Републичка ветеринарска инспекција

Д И Р Е К Т О Р

.....
2.институт

3. Евиденција

4. Архива

.....



**Република Србија
МИНИСТАРСТВО ПОЉОПРИВРЕДЕ,
ШУМАРСТВА И ВОДОПРИВРЕДЕ**

**Управа за ветерину
Ветеринарска инспекција**

Број:

Датум:

Ветеринарски инспектор на основу члана 147. Закона о ветеринарству ("Службени гласник Републике Србије", број: 91/05, 30/10, 93/12 и 17/19-др.закон), члана 4, 5. и 7. Правилника о утврђивању мера за рано откривање, дијагностику, спречавање ширења, сузбијање и искорењивање заразне болести класична куга свиња, као и начину њиховог спровођења ("Службени гласник РС", број: 102/09) доноси,

РЕШЕЊЕ

I Газдинство ИД број: _____, географска широта (X) _____ географска дужина (Y) _____, власника _____ адреса _____ општина _____ проглашава се **ЗАРАЖЕНИМ** од заразне болести КЛАСИЧНЕ КУГЕ СВИЊА.

II На на зараженом газдинству, ради сузбијања и искорењивања класичне куге свиња наређује се спровођење мера сузбијања и искорењивања класичне куге свиња:

- 1) попис свих свиња на газдинству према категоријама и броју болесних, угинулих или свиња сумњивих да су заражене вирусом класичне куге свиња у свакој категорији;
- 2) забрана изношења лешева угинулих свиња без одобрења ветеринарског инспектора;
- 3) забрана кретања свиња на газдинству. Свиње морају бити задржане у својим боксовима или издвојене на изолованом месту у објекту;
- 4) забрану промета свиња са и на газдинство;
- 5) забрану стављања у промет других животињских врста са газдинства;
- 6) забрану стављања у промет меса и производа од меса и свиња, семена јајних ћелија и ембриона свиња, сточне хране, отпадака и опреме, којом се може ширити вирус класичне куге свиња, осим у случају писменог налога ветеринарског инспектора;
- 7) забрану кретања људи са и на газдинство без писменог одобрења ветеринарског инспектора;
- 8) забрану кретања возила са и на газдинство без писменог одобрења ветеринарског инспектора. Возила која напуштају газдинство морају се опрати и дезинфекцијати;
- 9) постављање дезинфекцијоних баријера на улазу и излазу из објекта у којима се држе свиње и на улазу и излазу са газдинства. Свака особа која

мере и то: улазак на имање само уз одобрење ветеринарског инспектора, обавезно пресвлачење и ношење заштитне одеће и обуће, дезинфекција руку и ногу након напуштања зараженог газдинства, забрана посећивања других газдинстава на којима се држе свиње најмање 48 сати.

- 10) убијање (eutаназију) свих свиња на зараженом газдинству, без одлагања, под надзором ветеринарске инспекције;
- 11) узимање довољног броја узорака од уништих свиња у складу са одредбама Дијагностичког приручника;
- 12) нешкодљво уклањање лешева угинулих и уништих свиња, под надзором ветеринарске инспекције;
- 13) нешкодљиво уклањање под надзором ветеринарске инспекције семена, јајних ћелија и ембриона свиња, који су произведени у периоду између вероватног уноса вируса класичне куге свиња на газдинство и почетка спровођења наређених мера;
- 14) обраду свих материја и отпадака који су могли бити контаминирани, на начин којим се сигурно уништава вирус класичне куге свиња;
- 15) уништавање под назором ветеринарске инспекције свих материјала који се користе за једнократну употребу а који су могли бити контаминирани;
- 16) чишћење и дезинфекцију објекта у којима су свиње држане, возила којима је вршен превоз, опреме, стеље и стајњака;

III Мере забране на зараженом газдинству остају на снази до даљег, односно до момента престанка мера у зараженом и угроженом подручју које буде одредило Министарство.

Образложење

Дана _____, извршена је пријава сумње да је на газдинству ИД број: _____, власника: _____, из _____, дошло до избијања заразне болести животиња класичне куге свиња. Данас _____ извршено је узорковање органа болесних и угинулих свиња и спроведено епизоотиолошко испитивање на наведеном газдинству о чему је састављен записник број: _____, а такође су вођени и епизоотиолошки упитници који чине саставни део записника. Узорци органа обеолелих и угинулих животиња достављени су Националној референтној лабораторији за класичну кугу свиња. Након добијања позитивног резултата да је у узорцима органа оболелих и угинулих животиња изолован вирус класичне куге свиња, дана _____ потврђено је избијање класичне куге свиња на газдинству власника _____.

Сходно члану 147. Закона о ветеринарству ("Службени гласник Републике Србије", број: 91/05, 30/10, 93/12 и 17/19-др.закон), члановима 4, 5. и 7. Правилника о утврђивању мера за рано откривање, дијагностику, спречавање ширења, сузбијање и искорењивање заразне болести класична куга свиња, као и начину њиховог спровођења ("Службени гласник РС", број: 102/09) ветеринарски инспектор је наредио спровођење мера сузбијање и искорењивање заразне болести класична куга свиња. Странка је упозната да има право да поднесе захтев за накнаду штет ресорном министарству.

Поука о правном средству: против овог решења може се изјавити жалба министру пољопривреде у року од 8 дана од дана уручења решења. Жалба не одлаже извршење решења.

ДОСТАВИТИ:

-
- | | | |
|----|--|-------------------------------|
| 1. | _____ | Ветеринарски инспектор |
| 2. | Министарство пољопривреде, шумарства и
водопривреде, Управа за ветерину,
Омладинских бригада 1, 11070 Нови Београд | |
| 3. |институт | |
| 4. | Евиденција | |
| 5. | Архива | |